



A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIUMI TESTVÉRKÖZÖSSÉG HAVILAPJA

2014/6
XXVI. évfolyam, 7. szám

120 Ft |

A SZÓ EREJE, A SZÓ HATALMA



„Az Úr szavára lettek az egek, és szájának leheletére minden seregük...Ő szólt és meglett, ő parancsolt és előállott.”

Zsoltárok 33,6.9

KALENDÁRIUM
JÚNIUS – SZENT IVÁN HAVA –
NYÁRELŐ HAVA

Június 1. – Június első vasárnapja – Pedagógusnap
„Oktass, hogy megőrizsem a te törvényedet, és megtartsam azt teljes szívemből.” (Zsoltárok 119,34)
A pedagógusok munkájának társadalmi elismeréseként hazánkban 62 éve ezen a napon ünnepi keretek között köszöntik az iskolások nevelőiket.

Június 4. – Sávuot ünnepe – A törvényadás emléknapja és az új kenyér ünnepe
„A hetek innepét is megtartsd a búza zsenégének aratásakor; meg a betakarás innepét is az esztendő végén.” (2Mózes 34, 22)

Eredetileg az aratás ünnepe, de a Kr.e. III. és II. évszázadokban már a törvényadásé is. A zsidó hagyomány szerint Sávuotkor Isten leszállt a Sion hegyére és odaadta a zsidóságnak a Tórát, a törvényt.

Június 8-9. – Pünkösöd ünnepe
„És megjelentek előttük kettős tüzes nyelvek és üle mindenikre azok közül...” (Apostolok Cselekedetei 2,3)
A húsvét utáni 7. vasárnapon és hétfőn tartott keresztény ünnep, amelyen a kereszténység a Szentlélek kiáradását ünnepli meg. Az ünnep eredete az ószövetségi Sávuot.

Június 16. – 25 esztendeje, e napon temették újra Nagy Imrét és társait
„Csak temesd el a te halottadat.” (1Mózes 23,15)
1989. június 16-án adta meg az ország a végtisztességet, s temette újra az 1958-ban kivégzett Nagy Imre kormányfőt, Maléter Pál honvédelmi minisztert, Gimes Miklós újságírót, Szilágyi József titkárságvezetőt és Losonczy Géza államminisztert. A Hősök terén tartott gyászszertartás, majd a rákoskeresztúri temetés a magyar rendszerváltoztatás katartikus eseménye lett.

Június 19. – 35 esztendeje, e napon hunyt el Passuth László
„Milyen sok férfiút tönkretett a hatalom, mely kezébe adatott, mily sokan vesztették el jószágaikat s halálos veszedelembé kerültek miatta.”
Kivételes mesélőkedvvel ismertette meg olvasók száz-ezreivel letűnt századok nevezetességeinek életútját, viselkedését, szokásait. Évtizedeken át ő volt a legtöbb kiadásban, legnagyobb példányszámban megjelenő magyar író.

Június 20. – Menekültek Világnapja
„De mindaz, aki az Úrnak nevét hívja segítségül, megmenekül; mert a Sion hegyén és Jeruzsálemben létszen a szabadulás, amint megígérte az Úr, és a megszabadultak közt lesznek azok, akiket elhív az Úr.” (Jóel 2,32)

2000 óta a nap célja felhívni a figyelmet arra a több millió menekülte és kitelepítettre, akik háború, üldözés vagy egyéb konfliktusok miatt kényszerülnek elhagyni otthonaikat.

Június 20. – 95 esztendeje, e napon hunyt el Csontváry Kosztka Tivadar
„Maradandó alkotást csak az igazságból meríthetünk, az igazságot csak az Istentől nyerhetjük.”
Az impresszionizmus utáni útkeresések legnagyobb formátumú magyar képviselője. Bibliai és jeruzsálemi képeiben felfedezte a héber mítoszt.

Június 24. – A hagyomány szerint Keresztelő Szt. János születésnapja – Szent Iván-éj
Nyári napforduló. Pogány szokások kapcsolódnak e naphoz. De mivel a keresztényi logikába is beleillett a fény és a sötétség küzdelme, ezért a kereszténység végül ezt a napot Keresztelő János napjává tette. Az Iván elnevezés a régi magyar Jovános, Ivános alakból ered.

Június 29. – 160 esztendeje, e napon hunyt el Koszuth Zsuzsanna
„A szeretet soha el nem fogy.” (1Korinthus 13,8)
Magyarország első országos főápolónője volt, munkája eredményeképpen 1849-ben 72 táborig kezdte meg a működését. Ő maga is ápolja a sebesülteket, sőt lelki vigaszt is nyújt nekik.

Június 29. – Péter és Pál napja
A hagyomány szerint Péter és Pál apostol különböző években, de ugyanazon a napon, június 29-én szenvedett vértanúhalált Rómában. Pétert keresztire feszítették, kérésére fejjel lefelé; Pált lefejezték.
Péter-Pál a magyar kalendáriumban jeles nap: az aratás (más néven takarás) kezdetének egyik leggyakoribb időpontja.

Összeállította: K. Z.

Tartalom

KALENDÁRIUM – Június	2
BEVEZETŐ GONDOLATOK A szó felelőssége (Iványi Gábor)	4
AKTUÁLIS Értsünk szót (Bereczky Géza)	5
AZ EGYHÁZTÖRTÉNELEM NŐALAKJAI Crosby Fanny (Szabó Ildikó)	6
HITÉPÍTŐ IRODALOM Vidáman járom az utam – Berta Isselmann missziósnővér életútja (Czövek Olivérné ford.)	7
ZSIDÓ ÉLET A szó, a beszéd jelentősége a zsidóságban (Schlesinger Hanna)	10
IFI SAROK	12
BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN Örökkévalóság, te mennydörgő szó (Göncz Zoltán)	13
ÉNEK ÉS ZENE Leleplezett szavak (Göncz Zoltán)	14
HÍRMOZAIK	16
EGYPERCES ÁHÍTAT MINDEN NAPRA	17
ÉLETEK, PÉLDÁK „Mengele intett a botjával: links, rechts...” – (Glück Lászlóné visszaemlékezése)	21
MI MONDTUK Búcsú Buffó Rigó Sándortól (Iványi Gábor)	23
Holokausz 70 (Iklódy László)	25
ISTENTISZTELETI REND – Június	26
AJÁNLÓ	27
ÉLET ÉS VIDÁMSÁG	27
RÍMELŐ	28

Hangoló

Ha nem létezne, ezek a sorok sem születhetnének meg. Rengeteg dolgot nem tudnánk meg egymásról... vagy csak mást? Éltet és öl, felvidít és éles törként hasít belénk.

A szó, amit oly sokszor túlértékelünk: azt hisszük, azért, mert h a l l j u k (vagy olvassuk), már igaz is. Éppilyen könnyen tévedünk a másik irányba: nem vesszük komolyan, nem értjük meg, eleresztjük a fülünk mellett.

„A hit hallásból van” – mondja az Ige (Róma 10,17), és épp annak csodáját élték át Pünkösdkor az egybegyűltek, hogy mindenki hallotta és megértette, ami elhangzott.

Isten mindenkit megszólít. Nincs ismeretlen út előtte: szól a csendben, a viharban, a félelemben, az örömben. Szól, amikor sokan vagyunk – és amikor egyedül. Szavát halljuk, amikor lelkiismeretünk ellenében cselekszünk, vagy ha Vele összhangban döntünk, lépünk.

Szól, amikor fülsüketítő a csend, és elnémíthatatlan a legnagyobb vásári zajban is. „Ma, ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveteket.” (Zsidók 3,8) Ha gondosan őrizzük szemünket, fülünket, szívünket, mindig megértjük, mit mond a szavával Teremtő, és tudjuk, mikor hallassuk hangunkat mi magunk is.

Iványi Margit

IMPRESSZUM

Kiadja a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség * 1086 Budapest, Dankó u. 11. * Telefon/fax: (06-1) 577-0515 *
E-mail: ev@wjlf.hu * www.metegyhaz.hu * ISSN1216 7223 * Technikai számunk:0444 * Bankszámlaszám:OTP Bank Rt.:
11708001-20520380 * Készíti a szerkesztőbizottság * Felelős szerkesztő: Iványi Margit * Felelős kiadó: Iványi Gábor *
Munkatársak: Iklódy Janka, Lendvai Éva, Papné Fejér Ingrid, Takács István * Éves előfizetési díj: 1440 Ft *
Egyes példányszám ára 120 Ft * Megrendelhető a kiadótól és a MET lelkészi hivatalaiban.

BEVEZETŐ GONDOLATOK

A szó felelőssége

„Embernek fia! Őrállóul adtalak én téged...,hogyha szót hallasz számból, intsd meg őket az én nevemben. Ha ezt mondom a hitetlennek, halálnak halálával halsz meg, és te őt meg nem inted, és nem szólasz, hogy visszatérítsd a hitelent az ő gonosz útjáról, hogy éljen, az a gonosztevő az ő vétke miatt hal meg, de vérét a te kezedből kívánom meg.” (Ezékiel 3,17-18)

E súlyos szavak eredetileg a fogságban lévő Izrael papi szolgálatot is végző prófétájához, Ezékielhez szóltak, aki együtt szenvedte a száműzetés nehézségeit a büntetésből elhurcolt hittestvéreivel és polgártársaival. A próbatétel vagy a büntetés semmiképpen nem tesz egyértelműen jobb emberré. Az intő szóra, a figyelmeztetésre az elnyomottaknak is szükségük van, akiket nem ment fel az igazság melletti kiállás kötelezettsége alól alárendelt helyzetük. Természetesen arra is szükség van, hogy kortársaink számára megfogalmazzuk az egyéni erkölcsi bűnökkel kapcsolatos figyelmeztető isteni üzenetet, és hirdessük számukra az evangéliumot. Ehhez is bátorság kell. De feladatunk szélesebb körű. Nem várhatunk arra, hogy a nálunk a különbe szóljanak, ha ők hallgatnak, miközben mi magunk is látjuk a hibát.

A napokban emel a kormány egy különös szobrot a Szabadság téren. Ez az állókép Gábrriel arkangyalt ábrázolja, fölötté az (állami jelképként ma is használt) német birodalmi sassal. A kormányfő elképzelései szerint ez az „ércbe öntött jajkiáltás” szólna Magyarországra hetven évvel ezelőtti történelmi szerepéről. Az üzenet az, hogy a hét évtizeddel ezelőtti magyar szegényben a jószándékú, bár tehetetlen magyar nép elvesztette önállóságát, és egy másik nemzet (jelesül a német) megszállva bennünket, elvéve függetlenségünket kikényszerítette, hogy zsidó honfitársainkat vagonokba pakolva átadjuk számukra, és így aztán megsemmisítő táborokba deportálhassák őket. A valóság azonban az, hogy népünk súlyos bűnököt követett el, kirabolta, törvényeivel jogfosztottá tette, fizikailag bántalmazta és megalázta a köztünk élő zsidóságot. Auschwitzban már csak művégtagokat, műfogsorokat, szemüvegeket, lenyírt haját és üres bőröndöket találunk, hiszen kifosztva érkeztek ide honfitársaink.

Mintegy félmillióan veszítették életüket a mi gyilkos, gonosz, istenellenes bűneink miatt. S mindezt eltagadva úgy tennék, mintha egyformán áldozatok volnának az elkövetők is és mindazok, akik ebbe a szegyeteljes történelmi vétkebe belehaltak. Egy kis maroknyi csoport napról-napra megjelenik lassan két hónapja, hogy kísérletet tegyen az emlékmű felállításának megakadályozásra, figyelmeztesse az önkényes hatalmat, és felrzza a magyar nép lelkiismeretét. Súlyos következményekkel jár ugyanis, ha hajdani bűneinket nem bánjuk meg, hanem tetézzük mindazt mostani hazugságainkkal is. Az egyházak lényegében hallgatnak. A hívő emberek lapulnak, mert abban reménykednek, hogy így békén hagyják őket; vagy ami még félelmetesebb, talán egyet is értenek ezzel a hazug önfelmentéssel.

A mi dolgunk nemcsak az, hogy a hétköznapi bűnök miatt bűnbánatra intsünk. Isten azért hívott el ebben a korban, hogy képviseljük Őt országunkban is kulturáltan, de határozottan és egyértelműen. Miért szenvedne el népünk büntetésül további helyrehozhatatlan károkat? Miért vesznének el Isten ítéletével a döntéshozók? Miért állandósulna a bűn? Miért bűnhődnének utódaink is? Szólj és ne hallgass, hisz erre hívott el az Úr, hogy az ő igazsága mellett őrt állj. Lehet, hogy a bűnök elkövetői számot adnak egyszer tetteikért, de mily különös: az ige arra figyelmeztet, hogy vérüket a mi kezünkből kívánja majd meg az Úr.

Iványi Gábor

AKTUÁLIS

Értsünk szót!

„... a ti beszédeitekben az igen legyen igen, a nem pedig nem, ami pedig túlmegy ezen, az a gonosztól van.” (Máté, 5,37)

Amikor Hamvas Béláné Kemény Katalint arra kérték, foglalja össze egy mondatban férje egész életművét, kapásból azt felelte: mondd ki, amit gondolsz és tedd, amit mondtál. Szép és értékes gondolat ez – Hamvasnak veszőparipája volt a szavak helyes értelemben való használata, szerinte ennek hiánya nagyon sok baj forrása.

Amikor az enciklopédisták értelmező szótárt adtak ki, a hatalom megrettent. Tekintélyelvű hatalmak ritkán kedvelik az értelmező szótárakat, hiszen az egyszerű, világos beszéd helyre teszi és megvilágosítja a dolgokat. Értjük tehát a szót. Ha a hatalom érzi, nincs igaza, vagy esetleg valami erkölcsileg elfogadhatatlant szeretne tenni (persze úgy, hogy a törpe turpisság ne derüljön ki), akkor nem tisztázní, hanem ködösíteni igyekeznek, dezinformál – esetleg nevelő céllal, fontos politikai okból hallgat el valamit. Persze hazudni nem hazudik, de mégis mintha azt akarná, hogy ne lássunk tisztán, borítson csak néhány dolgot jótékony homály, ne úgy értsük a szót, ahogy esetleg érthetnénk, hanem úgy, ahogy neki, a hatalomnak jó. Jó neki, megteheti, legalábbis látszólag, mert ugye a hatalom azért hatalom, mert mindent megtehet. Vagy mégsem?

A XIX-XX. század mindenesetre egy újnak látszó fogalommal, a propagandával¹ ismertetett meg bennünket; bár jól tudjuk, hogy az ókortól kezdve minden történelmi korban folytattak propagandatevékenységet. A szó negatív értelmezése mintegy 150 éve alakult ki, amikor a sajtó már igazi tömeghatást tudott kiváltani, hiszen elég széles népréteg olvasott újságot, a közvéleményt pedig már akkortájt is igyekeztek megoldozni

Néha nem is akármilyen sikerrel, hiszen a Brit Kelet-Indiai Társaság uralma ellen fellázadt szipolyokat angol lányok és nők elleni nemi erőszakkal vádolták. A brit sajtó *nem minden esetben valós* tudósításai annak a

vélemények kialakítását segítették elő, hogy az indiaiak a brit gyarmatosítók civilizációjára szoruló vademberek², tehát jogos, a szipolyházadás leverése.

A propaganda mindig elválaszthatatlan a mindenkori vezetőréteg legitimáló szándékától. Ez Magyarországon is megfigyelhető, hiszen szinte valamennyi XX. századi rezsimumunk hol kisebb, hol nagyobb legitimációs problémával küszködött. A „de jó, hogy én vagyok itt” folyamatos ismételtetése érdekes jelenséget hozott felszínre: minden rendszer kialakított magának egy külön nyelvezetet, amelynek segítségével egyre intenzívebben és egyre kétségbeesettebben igyekezett meggyőzni a mindig gyanakvó közvéleményt, hogy csakis az éppen most végre valahára megvalósult rend szolgálja az ország érdekeit. Ez a nyelv dagályos és patetikus, mert a politika nemcsak az istenadta népet, hanem önmagát is győzködi, hiszen jól tudja (ő ne tudná!), hol szorít a cipő.

Ezt az álságos, görcsös törekvést Hamvas igen találóan *kenyőcsnek* nevezte el, és egyre elviselhetlenebbnek érezte. Volt összehasonlítási alapja, hiszen igen sok rezsimum propagandáját hallhatta, Ferenc Józseftől Kádárig. A mindig fülsüketítően hamis hangot a célközönség azonnal felismeri, ezért nevetséges minden propaganda; hivatalosan persze csak a következő rezsimum regnálásakor, valójában azonban már elhangzása pillanatában is, sőt akkor csak igazán.

A harmincas évek gyöngyszeme volt, amikor a magyar válogatott pályára lépésekor a kiváló és melleleg az MTK-ban játszó zsidó származású Mándi Gyulát így köszöntötte az izgatott riporter: „Látom Mándit, jönnek véreink.”

Sose felejtjük el azt sem, hogy a fagyí néha visszanyal. Az ötvenes évek testvéri tankos³ jelszava az 1968-as

¹ A latin eredetű szó, terjesztést jelent. A katolikus egyház 1622-ben hozta létre a *Congregatio de Propaganda Fidei*-t. A szervezet tevékenységének középpontjában a nem katolikus országokban való hittérítés állt.

² Redrobe, Karen: *Vanishing Women: Magic, Film, and Feminism*. Duke University Press, 2003. 31–33. o.

³ A ’testvéri tank’ kifejezés egy irodalmi remekműben József Attila: *Eszmélet* című versében jelenik meg először: *Shol táborokba gyűlt bitangok /verseim rendjét üldözik,/főlundulnak testvéri tankok /szertedübbögni rímeit.*

prágai események kapcsán váratlanul kapott ironikus és a rendszernek igencsak nem tetsző felhangot, a hetvenes években szajkózott szolidaritás-fogalom pedig

a Walesa vezette lengyel ellenzék jelszava lett. Lehet, hogy a hatalom mégsem tehet meg mindent?

Bereczky Géza

AZ EGYHÁZTÖRTÉNELEM NŐALAKJAI

Crosby Fanny

Frances Jane van Alstyn (1820-1915), közismert nevén Crosby Fanny amerikai költő, komponista, több mint 8000 himnusz, gospel, evangéliumi dal szerzője. Nevét együtt emlegetik Isaac Watts-sal és Charles Wesley-vel. Magyar nyelven műveinek csak töredékét ismerjük, de szövegeivel és dallamvilágával így is meghatározta a 20 századi magyar ébredési mozgalmak énekkultúráját.

Szerzeményei közül a legismertebbek: „*Ó, hála az Úrnak, zengjünk Neki hát*”, „*Szent bizonyosság, Jézus enyém*”, „*Jézus hív nyájasan, te elveszett*”, „*Fogjad kezem, oly gyenge vagyok érzem*”, „*Jézus ölébe bizton hajtom fejem le én*”, „*Mily drága nekünk ez a jó hír*”, „*Elnémul egyszer énekem*”, „*Mentsd, aki elmerül*” ... stb.

Rendkívüli életútjának és még rendkívülbb személyiségének titka az ő esetében is nehezen érthető vagy félre érthető korának és kultúrájának ismerete nélkül. Az amerikai polgárháború valamint a nagy amerikai ébredések korában élt. Az utóbbira ugyanúgy hatott a Georg Whitefield és Gilbert Tennent nevével fémjelzett 18. századi ébredések jellegzetessége – az önkéntesség és az újjászületés jelentőségének hangsúlyozása –, mint a felvilágosodás szabadság eszméje, ami az egyén személyes döntését állította középpontba.

Crosby Fanny egy New York melletti településen született, puritán ősei még a 17. században hajózták át az óceánt. Csecsemő korában szemgyulladást kapott, és egész életére megvakult. Néhány hónappal később édesapja megbetegedett és meghalt. A fiatalon megözvegyült édesanyja cselédnek szegődött, és Fanny nevelése a nagymama kezébe került. Ő lett a kislány szeme, élénken festette le előtte a valós világot, elmondta neki milyen a napfelkelte és napnyugta, hogy néznek ki a csillagok és a szivárvány. Hagyta, hogy megtapogassa a virágokat,

fákat. Így a gyermekben élénk képzelőerő fejlődhetett ki. Emellett rendszeresen olvasta és magyarázta neki a Bibliát, és mindig hangsúlyozta az imádság jelentőségét. Amikor Fanny kétségbe esett, mert nem tudott olyan módon tanulni, mint más gyermekek, biztatta, hogy imádkozzon Istenhez. Fanny rendkívüli emlékező tehetséggel rendelkezett. Hosszú szakaszokat, egész könyveket tudott idézni a Bibliából. Vaksága rákényszerítette, hogy kifejlessze emlékező és koncentráció képességét.

1834-ben tudomást szerzett a New Yorkban működő Vakok Intézetéről. Imameghallgatásnak tekintette ezt, 14 évesen lépett be az iskolába, majd amikor végzett, ott maradt tanárként.

Élénk szociális, politikai tevékenységet fejtett ki. Csatlakozott egy olyan csoporthoz, amely a törvényhozókat kívánta rávenni a vakok tanulásának támogatására. Crosby Fanny volt az első nő, aki beszédet mondott az USA szenátusában. Felolvasta egyik versét, és előadta saját szerzeményét. Ezek alatt az évek alatt került életre szóló baráti kapcsolatba Grover Cleveland-dal, az USA későbbi, 24. elnökével.

1839-től egy metodista közösséget kezdett el látogatni. Szívesen segített zenei ügyekben, de kikötötte, hogy nem szeretne hitéről vallást tenni. Csak 1850-ben, egy ébredési összejövetelen kapott bizonyosságot üdvössége felől. Saját bevallása szerint azonban lelki fejlődését nem drámai változásként, hanem lassú fejlődésként élte meg. Bár énekei tükrözik a wesleyánus szentségi mozgalom hatását, hivatalosan csak 1887-ben lépett be a metodista egyházba.

Ez a fajta óvatosság nem csak hitbeli döntéseire jellemző. Bár korán elkezdett verseket írni, dalokat szerezni, nehezen szánta rá magát alkotásai közzé tételére. A siker is nehezen, lassan érkezett el hozzá. Kevésbé köztudott, hogy írt világi dalokat is, többek között őt tartják az első amerikaiak, aki világi témájú kantátát alkotott.

Nem hagyták érzéketlenül korának társadalmi-politikai kérdései sem. Ilyen jellegű dalokat is szerzett, foglalkoztatta a mexikói-amerikai háború és az amerikai polgárháború is. Lelkes demokrata, odaáll a rabszolgatartást ellenzők oldalára, támogatja Lincolnt. Amikor a polgárháború kitört, gyakran tűzött uniós zászlót a blúzára, akár konfrontációt is vállalva ezzel.

1858-ben feleségül ment a szintén vak Alexander von Alstine-hez, akit New York környéke legnagyobb zongoristájának tartottak. Fanny is kitűnően játszott hárfán, zongorán, és csodálatos szoprán hangon énekelt. Kislányuk halála után elhidegültek, külön költöztek, de életük végéig tiszteletteljes kapcsolatot ápoltak egymással.

Miután Fanny férjhez ment, elhagyta az intézetet és néhány év alatt megtalálta a hivatását, amely nem volt más, mint evangéliumi énekek komponálása. Rendkívül termékeny szerző volt, hat-hét éneket is képes volt

egy nap alatt megalkotni. Kiadója méltatlanul alacsony összeget fizetett, és az ő szövegére írt dallamok szerzői általában maguknak tulajdonították a jogokat. Bár egészen bonyolult költeményeket is tudott írni, valamint képes volt klasszikus zene improvizálására, énekei elsősorban azt a célt szolgálták, hogy az evangélium üzenetét sokakkal megértesse. Még élt, amikor Dwight L. Moody és Ira D. Sankey eljuttatta szerzeményeit széles tömegekhez, majd ennek nyomán az egész keresztény világhoz.

Szabó Ildikó

Felhasznált irodalom: <http://are.as.wvu.edu/hu-awakening.html>;

<http://www.vetesesaratas.hu/pdf/va441.pdf>; Johnson, Paul: *A kereszténység története*. Budapest, 2001. Európa Kiadó

HITÉPÍTŐ IRODALOM

Vidáman járom az utam – **Berta Isselmann missziósnővér életútja**

(részletek)

Neki van – nekem elég

Nem mindig tudtam örvendezni. A Jézus nélküli életem ugyan vidám volt, mégis szomorú voltam. Megtérésem után neki akartam gyümölcsöt teremni, érte tevékenykedni. Szerettem volna, ha mindig velem van, minden munkámban az Ő segítségét kértem, az Ő áldását. Azt akartam, hogy mindenben mellettem álljon. Az Úr kegyelmesen nem küldött el, de megmutatta a lelki határvonalat. Készséget kívánt. Ő munkálkodik általam. Ő cselekszik, én pedig ne kontárkodjam bele. A mi munkánk abban áll, hogy Őt ne akadályozzuk. Ő vásárolt meg magának a saját országa számára! Akar engem! A szolgálati lehetőségeket is ő ajándékozza. Ő küld, Ő vezet, Ővé a teljes felelősség. Nem kell, hogy fontos legyek a magam számára. Nem vagyok többé magamé. Az Ő személye minden a számomra.

Ő teljesen elég. Neki álljak rendelkezésére napról napra! Szent gondtalanságban nyugodhatok Őbenne, várhatom az Ő intését. Lelke megsegít a gyengeségemben. Ő az én emlékezetem. Megadja, mit mondjak, és diktál, ha írnom kell. A börtönben levő foglyok levelei és válaszai mutatják, hogy az Úr munkában van. Ő rendelkezik az anyagi dolgaim felett. „Pénztárosai” hirdetik gazdagságát. Tud a beteg szemeimről is. Meg akarja dicsőíteni magát, akár meggyógyít, akár nem. Ha meggyógyít, akkor meghallgat a mulandó világban; ha nem, akkor az örökkévalóban, mely csak a hit számára látható. Örökkévaló mértékkel mér. A sötét völgyben sem félek semmi bajtól. Szerető akaratában nyugszom. Ő rendelkezik az időm felett.

Mialatt írok, szeretete szorongat, hogy a közeli építkezésen látogassam meg a munkásokat. Ebédszünet-

ben megyek hozzájuk. Ma almát viszek nekik. Hadd érezzék a szeretetet. Ha hálásak, jobban figyelnek. Sok „miért?” nyugtalanítja a szívüket. Jézus minden „miértet” megváltott a kereszten. Istennek van oka, hogy megkérdezze: „Miért kételkedsz? Jézus itt van! Miért félsz? Hiszen Jézus itt van!” Aztán a férfiaknak újból dologhoz kell látniuk. Ma nem tudtam velük imádkozni. De a Szentlélek tovább munkálkodik. A szomszéd faluban búcsú van. Nem ismerem az árusokat. Egy beteg nagyon el van keseredve. Elfogad ugyan egy keresztyén leszakíthatós naptárt, de nem enged be a lakókocsijába. Diétás cukrot fogok neki csomagban küldeni. A Sátán vára Isten telkén áll. Ahol szeretsz, ott győzelem van. Bizonyosságot tehetünk, de meggyőzni egyedül a Szentlélek tud. Övé a szolgálat gyümölcse is. Ez elég.

A betegek orvosa

Isten feltétlenül szeret. Jézus követési távolságot nem tartva fut a nyomorúságunkba és a halálba. Ha követjük, részt ad a rácsok mögötti szeretet-munkájában is. A különböző büntetési intézetekből érkezett levelek erről tanúskodnak:

„A börtönök a szemetes vödrök, mi benne a szemét. Rajtam nem lehet segíteni, mondták nekem. A hazugság és lopás ellen nincs gyógyszer. A pszichiáter sem tud megváltoztatni. Isten és emberek magamra hagytak.”

„Mikor meghallottam, hogy Berta testvér jön és bibliaórát tart, azt válaszoltam: Inkább befogom a fülem. De eszembe jutott, hogy anyám is hitt Jézusban, elmentem, de nem érdekelt. Mikor kimentem a teremből és ismét egyedül voltam a cellámban, mintha szíven szúrtak volna. Valami olyant hagyott bennem, amit még nem értek. Remélem, hogy egy nap megtalálom Jézust.”

„Megkaptam a könyvet. Képről képre átolvasom és hozzá a bibliai verseket is. Nem csak egyszer akarom elolvasni, hanem szívvel-lélekkel magamévá tenni.”

„A leveled nagy hatással volt rám. Mindnyájunk számára nagy öröm, ha január elején eljössz, hiszen Te hozzánk tartozol. A cellában magányos óráim vannak, és közelebb szeretnék Istenhez kerülni. A Jehova tanúi semmit nem adtak, és a keresztyének elhúzódtak, mikor meghallották, hogy börtönben ülök. Senki nem adta, amit te, kedves anyám, a bibliaórán és a beszélgetésben. Teljes szívvel köszönöm. Hallom, amint mondd: Felfelé mondj köszönetet, ne nekem! Nagyon köszönöm a Megváltónak, mindazt, amit adott.”

„Nincs különbség, az Úr gazdag mindenki felé, aki Őt hívja. Munka közben gyakran énekelek a szép kék énekeskönyvből. Nagyon boldog vagyok, mert erőt merítek

a Bibliából és az imádságból. Bárcsak mindenki, akivel levelezik, megtalálná az utat a Megváltóhoz az ön segítségével, ha még nem Isten gyermeke.”

Beszélgetés közben mondta valaki: „Úgy tetszett, amit a megbocsátásról mondott. Tegnap estig minden mind-egy volt. Nem bántam a sok elkövetett bűnömet. De most bánom. Furcsa, hogy jött ez?”

Egy fiatalember ül előttem, akit azért kérttem, hogy egy köszöntést adjak át neki. Elutasít Isten és embert és a könyvet is, amit adni akarok neki. De ott marad, és hall Isten Jézusban megjelent szeretetéről. Imádkozom. Akkor felugrik, megszorítja a kezem. „Mégis elfogadom a könyvet, és elolvasom” mondja.

Isten, az Úr mutassa meg magát áldott orvosként minden szív számára, hogy örvendezve vallhassák: „Az Úr az én segítségem, szárnyai árnyékában örvendeztem.” (Zsoltárok 63,8)

„Mikor még távol volt, meglátta őt az apja...”

Egy idősebb hölgy a vonat érkezése előtt engem kérdez a helyes vágány felől. Aztán szem elől veszítem. Majd rossz vagon választok, át kell szállnom és éppen az előbbi ismerős mellett találok magamnak helyet. Mindketten csodálkozunk. Milyen keveset tud Jézusról! Felhívom a figyelmét az örökkévalóság komolyságára. Elgondolkozva jegyzi meg: „Valóban el kell kezdenem, hogy ezzel foglalkozzam, és olvassam az Újszövetséget.”

Csak néhány vendég ül az étteremben, mégis úgy tűnik, mintha az egész pokol odagyúlt volna: gúny, nevetés, elutasítás, felháborodás. Jézusban elrejtve, az Atya erős kezében tudva magam figyelmeztetem őket Isten szentségére. Majd énekelni kezdek: „Nincs békeséged...” Néhány fiatal jön be. Az egyik kedvetlenül jegyzi meg: „Szerintem ez egy kocsmá”. Kijelentem: „Bárhon, ahol emberek lélegeznek és szívrohamot lehet kapni, muszáj Jézusról beszélni.” A fiatalok lassan elcsendesednek, elgondolkoznak.

Imádkozva keresem meg a következő „repedezett kuttat”. Egy szuperhangos zenebolt már messziről elárulja, hogy ott az emberek hiába keresnek megnyugvást. Mikor belépek, a tulajdonos leállítja a zenét. „Van egy kősziklánk...” éneklek, és mindenki megérti, mit kínál nekünk Jézus. Csendben hallgatják a bizonyágtételt és átveszik az iratokat. Hinni akarom, hogy Isten szava és Lelke erősebbek, mint a következő lármás zeneszám.

Éjjel vihar volt. Az utcseprők takarítják az utcát. Mivel előző nap a Mennybemenetel ünnepe volt, megkérdezem, tudják-e, milyen nap volt tegnap. „Apák napja!” kiáltják. Az Apostolok cselekedeteinek első részéből Jézus trónra lépésének ténye azonban mégis annyira magával ragadja őket, hogy abbahagyják a munkát. Napok múlva ketten közülük felkeresnek. „Ön beszélt nekünk Jézus mennybemeneteléről. Szeretnénk többet hallani erről.” Örömmel kínálok meg őket kávéval és Isten szavával. Evangéliumi irodalommal ellátva végül hálásan búcsúznak.

A gyorsvonat, amivel hét végén a katonák hazautaznak, nagy missziós terület. Én magam is „szolgálatból” jövőök és összeszedem az utolsó könyveimet. A legutolsót a szemben ülő fiatalembernek adom. Félreteszi az újságát és belelapoz a könyvbe. „Meggyőződéses kommunista vagyok” kezdi a beszélgetést. A szíve mégis nyitva van Isten igazsága előtt. „Még soha nem ismertem olyan embert, mint ön” mondja csodálkozva. Különösen az imádság van rá nagy hatással.

A vágánynál ezt gondolom: „Ez nem állapot, hogy egyedül álldogáljak, mialatt megváltatlan emberek várják a segítséget!” Egy pad felé indulok, ahol utasok várakoznak a vonatra. Egy fiatal lány csodálkozva néz fel, mikor megkérdezem: „Szereti ön Jézust?” „Nem nagyon” feleli tétovázva és rágyújt. „Nem nagyon érdekel, lelkész lánya vagyok.” „Ön biztosan a dohányzó szakaszban utazik” állapítom meg, amire bólint. Gondolom, ennek az embernek a kedvéért Jézus is a dohányzót választaná, felszállok hát vele. A fiatal lány sokáig figyel, amit mondok. Vajon mi zajlik le benne? Az Úr tudja egyedül. Miután imádkozom vele, elbúcsúzik. Milyen jó, hogy Jézus minden megszólítottal továbbutazik és beszél!

Késő este még fényt látok az egyik építkezés lakóocsijában. Óvatosan kiáltom: „Alusztok már?” „Nem!” hangzik a többszólamú válasz. Belépéskor várakozásteljes csend fogad. A munkavezető az asztalnál ül, könyvbe mélyedve. Barátságosan kezet fogunk. Jézusról énekelek, s ez felvidámítja őket: „*Maradj velünk, Uram, mert mindjárt este van, a nap végéhez ért.*” Életünk napja is egyszer véget ér. Mind éberek és figyelmesen hallgatnak. Végül összekulcsoljuk a kezünket. Hálásan fogadják a keresztyén írásokat. A munkavezető nagyon köszöni a késői látogatást.

Hangos kiabálás, sőt, veszekedés mutatja, merre menjek. Akinek rossz ura van, az rosszul is ünnepel, s akin az igazi Úr uralkodik, igaz módon is ünnepel: az a dicséret és a hála napja lesz. Mikor belépek, megszakad a lárma. A „születésnapos”, egy fiatal munkás még józan. Han-

gosan köszöntöm őket: „Ha jól figyeltek, éneklek nektek egy születésnapra éneket.” Csend. Egy ittas ember a vállamra támaszkodik. „*Jöjj a kereszthez a terheiddel!*” Valaki csodálkozik: „Ez ám az ének! Ez ám az ének!” Láthatóan hatással van rá. Mikor megkérdezem a születésnapost, mi volt a konfirmációs igéje, gondolkodás nélkül válaszol: „*Az Úr szemé látja az egész földet, hogy hatalmát megmutassa azokhoz, akik hozzá teljes szívvel ragaszkodnak.*” (2Kronika 16,9) Megadja a címet. Egy levélben meg fogom neki magyarázni ezt az ígét. Imára kulcsoljuk a kezünket.

Sötétségből a világosságra

„*Azért küldtelek, hogy megnyissad szemeket, hogy sötétségből világosságra és a Sátánnak hatalmából Istenhez térjenek.*” (Apostolok Cselekedetei 26,18)

A nagy frankfurti lakókocsi tábor ragyogó napfényben fürdik. Néhány cigány, kevés árus és artista és úgynevezett aszociális elemek népesítik be a teret. Először a cigányaimat keresem fel. Énekelve haladok a kocsi-sorok között. Buzela, egy fiatalasszony örül a látogatásomnak. Ragyogó szemekkel mutatja a kicsi Leilát. Az idősebb Mosela társul hozzánk. Gondterhelten néz rám: „Esténként elmondom Istennek, amit gondolok. Meg szeretne gyógyítani. Vajon helyesen imádkozom? De félek tőle, mert vétkezem. Vannak, akik nem ismerik ezt fel, de én tudom, hogy bűnös vagyok.” „Honnan tudod, ki mondta neked?” kérdezem. „Senki, innen bentről jön.” Magára mutat. Mosela úgy fogadja az üzenetet, mint a száraz föld az esőt. Mikor Ézsaiás 53,5-6-t magyarázom, boldogan kiáltja: „Csodálatos, ez nagyszerű! Megértettem. Isten a bűneimet Jézusra vetette, és a büntetést is, ez csodálatos! Most már nem félek Istentől.” Együtt imádkozunk és Mosela megköszöni Jézus áldozatát. Mivel tud olvasni, kap egy Újszövetséget. Remélem, eljön majd a női órára.

Katzához visz az utam, aki két gyermekével ül a tágas konyhában. A nagyobb gyerekek már megházasodtak. Ma nehéz vele Jézusról beszélni, mert sóhajtozik és panaszkodik: Isten elhívta a legkisebbjét. Szelíden beszél nekik Isten bölcsességéről és szeretetéről, és hogy Jézus az ő megváltója, barátja és támasza akar lenni. Imádkozunk, s megnyugszik. Kár, hogy nem tud olvasni!

(Fordította: Czövek Olivérné)

**A kedves szavak rövidek és könnyen kiejthetőek,
de a visszhangjuk valóban végtelen.**

Teréz anya

ZSIDÓ ÉLET

A szó, a beszéd jelentősége a zsidóságban

A zsidó ember életének minden mozzanatát felöleli a *Halacha*. (A *halacha* a „lalechet”, „menni” kifejezésből származik. Az utat jelöli ki számunkra, amelyen járnunk kell, szabályainkat, amelyek szerint élünk!) A *Sulchan Aruch*, a teljes zsidó világ (askenázi és szefárd) törvénykönyvének egységes gyűjteménye. A beszédről mindben *szó esik*.

Hazugság, igazság

Fejezet foglalkozik a „*Hilchot Midvár Seker Tirchak*”-kal, azaz „az igaz beszéd és cselekvés halachái”-val is. Bölcsseink a Tórát „Igaz Tóra”-ként („Torat Emet”) említik. Az Örökkévaló pecsétje az „Emet” (Igaz”). Nagy elismerés, amit egy zsidónak mondani lehet, az hogy az illető egy „Is Emet”, vagyis egy igaz „személy”.

Hazudni az egyik legsúlyosabb bűn. A Tóra nem csak azt mondja, hogy ne hazudjunk, hanem hogy „*távolodjunk el a hazugságtól*”. (Smot 23,7) A „*Midvar Seker Tirchak*” egy olyan jellegű intés, ami sehol máshol nem található a Tórában. A Talmud szerint az Örökkévaló megveti azt, akinek szokása a hazudozás.

Hazugnak, hiteltelennek lenni annyi, mint nem a Tóra útját követni, ezért a hazugság halachikusan elfogadhatatlan. Ám nem minden hazugságnak hangzó dolog hazugság, valamint nem minden igaznak tűnő dolog igaz...

Aki igazat beszél, az az Ö. való útján jár, mert annak a Tórabeli megengedő parancsnak (Dvárim 28,9) is engedelmessé válik, miszerint: „*VeHalachta beDrachav*”, azaz „*követni fogod az Ö. való útjait*”.

Láson hárá – a pletyka

A pletyka tilalma is a Tórából ered.

A pletyka, a „*láson hárá*” szó szerinti fordításban „rossz nyelv”. Az egyenesség, az igazmondás egyike a 613 micvának. „*Ne pletykáldj* (ne terjessz rágalmakat) *néped körében*”. (3Mózes 19,16)

Héberül a pletykás „*holéch ráchil*”, a pletyka – röchilut – a rochéel szóból ered, ami házalót jelent. A Talmud a pletykást mint a házalót említi, aki hozza-viszi a híreket, rágalmakat terjeszt. A pletykás ember kibeszéli a másikat, ami nagy bűn.

Mai életünkben még nagyobb fontossága van ennek a halachikus tiltásnak – amely ugyanolyan elbírálás alá esik, mint a szombatszegés, vagy a sertéshús fogyasztása. Ennek oka, hogy az írott és elektromos média által a hírek percek alatt terjednek az egész világon. A népszerű hírek pedig az olcsó pletykákra épülnek. Ez még fontosabbá teszi, hogy meg tudjuk őrizni parancsolatainkat.

Az újságok zöme sajnálatosan bulvárlap, ahol az ismert emberek magánéletének valós vagy vélt botlásait teregetik ki. A hétköznapi életben is csak nagyon kevés ember képes arra, hogy ne beszéljen rosszat másokról. Pedig a pletyka három embernek árt: Akiról szó van, aki mondja, és aki hallja.

A Talmud Bölcssei nem csak azt tiltották, hogy rosszat beszéljünk embertársainkról, hanem azt is, hogy jót mondjunk valakiről. Miért? Mert általában a dicséret után elhangzik, hogy „igen, de...” – és ezt megszólás követi...

A haszid felfogás szerint nem szabad rosszat mondani saját magunkról sem...

Bölcsseink úgy magyarázzák, hogy József rossz hírét keltette testvéreinek, pletykálkodott róluk apjánál. Ezért járt számára a büntetés, hogy 22 évig távol kellett lennie családjától, és Putifár felesége is megrágalmazta őt (amiért végül börtönbe került).

A Midrás magyarázata szerint Egyiptomból annak jutalmaként szabadultunk ki, hogy nem voltak köztünk besúgók és pletykások. Így tudtuk titokban tartani terveinket. Mirjám és Áron „kibeszélték” testvérüket, Mózes „a kusita nő ügyében” (4Mózes 12). Mirjám, a felbujtó poklos lett, Áron pedig megrovást kapott.

Mózes is büntetett el, amikor „kibeszélte” Izraelt azzal, hogy vonakodott a küldetést elfogadni, mondván hogy „nem fognak hallgatni rám”. Ezért kapta a büntetést, hogy keze poklos lett (Rási).

A Talmudban is említik tudósaink hogy a pletyka összefügg a poklossággal, a leprával. Tázriá és Mecóra a talmudi bölcssek a „rossz nyelvek” hatásaként említik. A *mecora* (szó szerint ’poklos’, ’leprás’) szerintük egy három szóból álló fogalom rövidítése: *moci sém rá*, vagyis valakit hírbe hozni, rosszat állítani róla.

A Halacha tiltja a pletyka, rossz nyelv, rágalalmazás, hírbehozás és kibeszélés minden formáját és azt nagy

véteknek tartja, mint ami aláassa és ellehetetleníti az emberek közötti viszonyt. A zsidó embernek igyekeznie kell uralkodni magán és nyelvén mivel „halál és élet a nyelven múlik”. (Példabeszédek 18,21)

Bölcseink mondták: „három vétekért a bűnös ember fizet ezen a világon és nincs része a túlvilági életben: bálványimádás, fajtalanság és emberölés – de a láson hárá túlszárnyalja a hármat! Még azt is mondták, hogy aki pletykál és láson háráat beszél, az olyan mintha istentagadó lenne”.

A tilalom – bár tórai eredetű – mivel nem jár cselekménnyel, nem kap botbüntetést, aki megszegi, hanem büntetése „égi”, ami lehet sokkal súlyosabb mint a korbácsütések.

Maimonidész: „Tilos a pletykások közelében lakni, ülni (barátkozni) velük és szavaikat hallgatni...” és „őseink sorsa a pusztabeli vándorlás során a kibeszélés miatt pecsételődött meg”, amikor a kiküldött kémek rosszat beszéltek az Ígéret Földjéről. (Maimonidész, Déot 7,1-7).

Mai életünkben is láthatjuk, hogy a példa ragadós. Fiataljaink különösen hajlamosak arra, hogy a másikat utánozzák. Ha jó neveléssel nem tudunk megfelelő példát nyújtani nekik, tévelygők lesznek, akik nem tudják megkülönböztetni a jót a rossztól. Ez mindig nagy felelőssége volt annak a nemzedéknek, amely a következő generációt felnevelte.

A szó édessége – és amikor az igaz ember hazudik

A vallásos zsidóságban már kisdéd korban elkezdődik az erkölcsi nevelés. E sorok írójának egyik kedves élménye volt amikor, egy „héder”-ben (ami az óvodának felel meg) a gyerekek boldogan közölték a nagy és nyílt titkot, hogy van valami, ami még a csokoládénál és a cukorkánál is édesebb, és az nem más, mint a „Tóra”, mert abban minden benne foglaltatik, ami az életben fontos.

Ahhoz, hogy valakiből igaz ember („cádik”) válhasson, igazat is kell mondania. Nehéz ezt betartani, hiszen sok olyan helyzet adódhat az életben, amikor az ember előtt felöltlik a kérdés: kíméletből meg lehet-e szegni a parancsolatot?

Álljon itt erről egy nagyon szép példa – és ezúton kérem K. P. főrabbi urat, engedje meg, hogy szavait idézzem, amely többünk szemébe könnyeket csalt.

Leírja, mekkora csalódás és tragédia volt családja számára, hogy a magukat magyarnak tartó zsidó vallású emberek hiába bíztak a kormányzó úr védelmében, mégis a pokolban találták magukat a holokauszt során. Majd felidézi e korszak egyik túlélőjének, Klári néniének az emlékét, aki rövid idővel ezelőtt tért meg őseihez. „Ő volt az, aki két évvel ezelőtt, 2012-ben, amikor a Parlamentből a zsidózás, a vérvádazás, az összeírásra való felhívás hangjai szűrődtek ki, azt kérdezte, igaz-e,

hogy visszajöttek a nyilasok. És én azt hazudtam neki, hogy NEM IGAZ!

Azután azt kérdezte, igaz-e, hogy a Parlamentben azt javasolták, írjanak össze bennünket. És én azt hazudtam neki, hogy NEM IGAZ!

Egy hónappal ezelőtt azt kérdezte, igaz-e, hogy Horthy-nak szobrot állítanak. És én azt hazudtam neki, hogy NEM IGAZ!

Tettem ezt azért, mert két évvel ezelőtt megfogadtam, hogy minden Klári néninek hazudni fogok. Innen üzenem nekik: Nem igaz, hogy a kormány a német megszállás valamennyi áldozatának, így a gyilkosoknak és a meggyilkoltaknak is közös emlékművet állít! Nem igaz, hogy egy vezető történész idegenrendészeti eljárásnak nevezte az első deportálást!

Teszem ezt azért, mert azt szeretném, ha már egész életük tragédiában telt, legalább az ALKONY... az alkony legyen szép!”

Mi pedig azért imádkozunk, hogy olyan világban élhessünk, hogy soha többé ne kelljen sem szentéletű rabbijainknak sem másoknak hitsorsosaink utolsó óráit olyan igaz érzésekkel megkönnyíteni, melynek érdekében a hazugság bűnét is vállalják.

Köszönjük, Főrabbi Úr!

Schlesinger Hanna,
Tel-Aviv

Boldog Guiseppe

Giuseppe Girottit április 26-a óta a boldogok sorában tisztelhetik a hívek. Giuseppe atya egyike volt a dachauai táborban meghalt 1500 papnak. 1905-ben született az észak-olaszországi Alba településen, egy nagyon szegény családban. 1930-ban szentelték pappá a domonkos rendben. Jeruzsálemben és Rómában tanult bibliai ismereteket, majd Torinóban tanítást szentírás.

Antifasiszta nézetei miatt 1939-ben felfüggesztették az oktatói munka alól, a rezsim megfigyelés alatt tartotta. 1943. szeptember 8. után, a német megszállással a zsidók helyzete drámaivá vált Olaszországban. November 30-án egy rendelet következtében megkezdtek a zsidók letartóztatását és internálását. XII. Piusz a katolikusokat a zsidók segítségére és megmentésére szólította fel. A náci fasiszta rendőrség hamis telefonjának következtében, amelyben arra kérték Girottit atyát, hogy kísérje el egy zsidó professzor egyik gyermekét édesapja házába, elhagyta a domonkos kolostort, ahová soha nem tért vissza.

1944. október 9-én Dachauba került. Letartóztatásának oka: a zsidók segítése. Lelki erőt a Biblia olvasásából merített. Decemberben járvány tizedelte a tábor lakóit. Girottit nem tudott ellenállni, legyengült. Karcinómát, a rák egy fajtáját diagnosztizálták nála. Váratlan halálát egy injekciónak tulajdonítják. Utolsó szava az Apokalipsziszból vett idézet volt: „Jöjj, Úr Jézus!” 1945. április 1-je volt, Húsvét napja. Egy ismeretlen kéz fekhelyére ceruzával a következőt írta: Szent Giuseppe Girottit. A leitenbergi közös sírban temették el.

IFI SAROK

Jézus sokszor használta a hangját, szavát arra, hogy változást érjen el, hogy csendet teremtsen, hogy gyógyítson, tanítson. A mostani történetben a haragvó tengert csendesíti le szavával.

Olvasd el Máté evangéliumának 8. részéből a 23-27. versszakot. Így tudod pótolni a hiányzó szavakat! A hiányzó szavakat összekeverve, a feladat alatt találod.

És mikor a _____ szállt vala, követék őt az ő _____.

És ímé nagy _____ lón a _____, annyira, hogy a hajót elborítják vala a _____, ő pedig _____ vala.

És az ő tanítványai hozzámenvén, _____ őt, mondván: Uram, _____ meg minket; mert elveszünk.

És monda nékik: Mít féltetek, óh _____? Ekkor fölkelvén, _____ a szeleket és a tengert, és lett nagy _____.

Az emberek pedig _____, mondván: Kicsoda ez, hogy mind a _____, mind a _____ engednek néki.

elcsodálkoznak, háborgás, hullámok, kicsinyhitűek, szelek, tanítványai, tengeren, aluszik, felkölték, megdorgálá, ments, csendesség, mondván, tenger

*Jó munkát!
Tdke*



BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN

Örökkévalóság, te mennydörgő szó

E kantáta (*Ó, örökkévalóság, te mennydörgő szó – O Ewigkeit, du Donnerwort*, BWV 60) 1723. november 7-én hangzott el először Lipcsében. Az egykoron felolvasott evangéliumi részhez (Máté 9,18-26: Jairus leányának feltámasztása) kapcsolódó szöveget ismeretlen költő írta. A halállal kapcsolatos emberi aggodalmat, illetve bizakodást két allegorikus figura a „Remény” és a „Félelem” személyesíti meg az első négy, dialógusszerűen formált tételben. Tervszerű, szimmetrikus felépítésű a librettó; két korál keretezi, s két bibliai szakaszt tartalmaz, amelyek mindegyike szoros kapcsolatot tart a nyitó-, illetve zárókorállal.

1. Ária (tenor, alt): Az alt („Félelem”) Johann Rist (1607–1667) koráljának kezdőstrófáját szólaltatja meg, míg a tenor („Remény”) e csüggedést bizakodásra okot adó bibliai idézettel (1Mózes 19,18, ill. Zsoltárok 119, 166) ellenpontozza. Az aggodalom–remény kettőssége a zenekari szöveten is átüt; a vonósok ismétlődő tremolo-motívuma a remegő félelmet, míg a dallamosabb oboa d’amore-kettős inkább a reménykedést festi: (FÉLELEM) *Ó, örökkévalóság, te mennydörgő szó, / Ó, kard, lelken áthatoló, / Ó, vég nélküli kezdet!* / (REMÉNY) *Uram, várom üdvödet.* / (FÉLELEM) *Ó, örökkévalóság, időtlen idő, / Bánatom tévován kérdező: / Hová menekülhetek? / Remeg rémült szívem, / Ínyemhez tapad nyelvem.* / (REMÉNY) *Uram, várom üdvödet.* (A mű a világhálón meghallgatható: <https://www.youtube.com/watch?v=27oNy-CIKn4>)

2. Recitativo (alt, tenor): A secco recitativo két helyen is ariózóvá alakul; először a „gyötri” (*martert*) majd az „elviselni” (*ertragen*) szónál. A „Félelem” ariózója disszonáns, kromatikus (a basszusban egy irányát vezett, szinte atonális, schönbergi „reihét” [12-hangú sort] hallunk), míg a „Remény” ariózus dallama majdhogynem repül, lebeg: (FÉLELEM) *Ó, mily nehéz a végső harc útja!* / (REMÉNY) *De ott van már a segítség, / Üdvözítőm az – semmi kétség –, / Ki a vigaszt nékem nyújtja!* / (FÉLELEM) *A végső kín, a halálfélelem / Utoléri, marcangolja szívem, / És gyötri mindenem.* / (REMÉNY) *Testemet Isten elé áldozatként teszem. / Megtisztít tűzforró bánatom, / S most az Urat áldhatom.* / (FÉLELEM) *De látom magam előtt bűneim hosszú sorát,* / (REMÉNY) *Bár halált érdemel-*

nénk, Isten mégis megbocsát. / Mert határt szab a kísértés kínjának, / Mit elviselni egy halandó csak így bírhat.

3. Ária (alt, tenor): Az oboa d’amore és a legalsó szóló pontozott ritmusú dallamai, valamint a szólóhegedű pókháló finomságú, hol leereszkedő, hol felfelé futó skálái határozzák meg e tétel kissé ünnepélyes, szinte derűs jellegét. Bár a halálfélelem e középponti áriában is intenzív, így a kontraszt a párbeszédet folytató két allegorikus énekes között továbbra is fennáll, mégis közelednek egymáshoz: (FÉLELEM) *Végső nyughelyem rettent,* / (REMÉNY) *De üdvözítőm keze elrejt,* / (FÉLELEM) *Gyöngé hitem gyorsan csökken,* / (REMÉNY) *Jézus velem együtt hordozza terhem.* / (FÉLELEM) *Tátongó síromtól iszonyodom.* / (REMÉNY) *Ez lesz majd békés otthonom.*

4. Recitativo (alt, basszus): A dialógus immár a „Félelem” és a basszus („vox Christi”; Krisztus) között zajlik tovább. Az örök kárhozat rettenetéből a Jelenések könyvéből származó idézet (14, 13) ragad ki: (FÉLELEM) *A halál mégis gyűlölt marad az ember számára, / Mert lerántja / Reményét a padlóra.* / (BASSZUS) *„Boldogok a halottak.”* / (FÉLELEM) *Jaj! De jaj! Oly sok a veszély, / Melyet a lélek szenvedve megél / A végső utat róva! / Talán a pokol torka / – Ezzel ijeszt a halál –, / Mely téged elnyelni próbál; / Talán a lélek máris elátkozva / Vár az örök kárhozatra.* / (BASSZUS) *„Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg.”* / (FÉLELEM) *Ha meghalok az Úrban, / Részem s örökségem lesz-e a boldogságban? / Hiszen testem immár férgek étke! / E test s minden rész / Ismét porrá s hamuvá lesz. / Mivel a halál gyermeke vagyok, / Látom, a sír enyész-*



Es ist ge - nug:

tének átadatok. / (BASSZUS) „Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg mostantól fogva.” / (FÉLELEM) Fel hát! / Mostantól fogva boldog vagyok én: / Bennem újra reménység ég! / Testem majd félelem nélkül, álomban pihen, / S örök örömben örvendez lelkem.

5. Korál: A bachi életmű egyik legszebb, legkülönösebb korálharmonizációja zárja a kompozíciót. Johann Rudolf Ahle (1625–1673) koráldallamának negyedik hangja váratlan disszonanciába torkollik (tritónusz = *diabolus in musica*), a halálba való átlépést megjelenítve:

Immár elég: / Uram, ha helyesled, / Pihentess le! / Jézusom jön; / Most jó éjszakát, ó, világ! / A mennyei

házba térek / Gondtalanul, békecségekben, / Nagy nyomorúságom itt lenn marad. / Immár elég.

A kantáta befejeződik ugyan, de története megrendítő módon továbbfolytatódik a 20. században. Alban Berg (1885–1935) utolsó befejezett kompozíciójában, a *Hegedűverseny* III. tételében hangról hangra idézi Bach kantatájának zárókorálját, sőt annak első négy hangja az egész versenyművet áthatja. (Világhálón: <https://www.youtube.com/watch?v=wSUdZ0-7rWE>) A művet Berg – „egy angyal emlékének” – Alma Mahler és Walter Gropius 18 évesen elhunyt leányának, Manonnak ajánlotta.

Göncz Zoltán

ÉLET ÉS ZENE

Leleplezett szavak

„...hiszen a beszéded is elárul téged.”
(Máté 26, 73)

Ha jól ismerünk egy történetet – mint például Péter mottóban is olvasható, háromszoros árulásának körülményeit –, tehát ismerjük az előzményt és sejtjük a következményt, akkor pontosan meg tudjuk ítélni a szavak súlyát, valódi jelentésüket. Azt is, ha szavak hazugak. Azonban nincs ez mindig így. A szavak mondatokká kapaszkodnak össze, s látszólag kikezdetlen érvényességgel valóságképpen mutatkoznak meg. Pedig valójában elfedik a valóságot.

A kizárólag szövegben kibomló történetekben a mondatok *egymásutánisága* mutathat rá egy kijelentés érvénytelenségére; így van ez magában az *Írásban* is: „Péter fogadkozott: »Ha mindnyájan megbotránkoznak is, én nem botránkozom meg soha.« Jézus csak ennyit mondott: »Bizony mondom neked, még az éjjel, mielőtt a kakas szól, háromszor megtagadsz.« Péter erősködött: „Még ha meg kell is veled halnom, akkor sem tagadlak meg.»” (Máté 26, 33-35)

Azokban a művészetekben, amelyekben a szöveg mellé egy másik, vagy akár egy harmadik réteg is társul (pl. a zene-, illetve a filmművészetben), mód van arra is, hogy a szavak hamisságára *azonnal*, már kimondásuk pillanatában fény derüljön. A továbbiakban ilyen, elhangzásukkal *egyidejűleg* le is lepleződő szavakról lesz szó.

Bach *Máté-passiójának* abban a részében (BWV 244:54), amikor a tömegnek választania kell Jézus és Barabás között, elvileg még visszafordíthatóak lennének az események: ha helyesen, igazságosan döntenének, megmenthetnék az ártatlant, azonban – mint tudjuk – nem ez történik (Máté 27, 21). A zene is felkínálja a választás lehetőségét: a leírt (domináns A-dúr) hangzat után megnyugtató (D-dúr) feloldást várnánk (ezt a valójában soha el nem hangzó akkordot mutatja a kottapélda felső változata), a rossz döntés azonban kitéríti a zenei folyamatot, a kibicsaklott basszus-szólam a várt D helyett feljebb, a kereszttel (!) módosított Disz hangra ugrik, váratlan, éles disszonanciát eredményezve (kottapélda alsó sora). Az ugrás hangköze – a tritónusz¹ – annyira disszonáns, hogy a középkorban sokáig tiltották a használatát, egyenesen az ördög megjelenését hallották benne (*diabolus in musica*). A *Máté-passió* e helyén ugyanakkor nem csak az ugrás, de maga az akkord (disz-fisz-a-c – szűkített négyeshangzat) is „diabolikus”, ugyanis mind a négy

¹ Jelentése: három hang (tritonus). Három egymásra helyezett egészhang (nagyszekund) távolságú hangköz: bővített kvart vagy szűkített kvint. Sajátos hangzása miatt a barokk után is kötődik „diabolikus praktikákhoz” (pl. Weber *A bűvös vadász*, Liszt *Dante-szonáta*, Ligeti *Le grand macabre*).

hangján megjelenik a tritónusz. Bach zenéje tehát még azok számára is azonnal egyértelművé teszi a kimondott szó hamisságát, ártalmasságát és gonoszságát, akik nem ismernék az evangéliumot, és csak ebben a pillanatban kapcsolódtak volna a történetbe:

Természetesen világi művekben is találunk effajta lelepleződések. Puccini *Tosca* c. operájában Róma rendőrfőnöke, Scarpia egy szökött politikai fogoly, Angelotti rejtékhelyét akarja megtudni – mindenáron. E célból a címszereplő színész nő szerelmét, Cavaradossit úgy ki-

The image shows a musical score snippet. On the left, a piano accompaniment is shown with a bass line. An arrow points to the bass line with the text "salus diuisculus". Above the piano part, the text "Evangelista: Sie sprachen:" is written. To the right, there are vocal lines for "I. és II. kórus:" with the lyrics "Je - sum." and "Ba - rab-bam!". A logo for "DIABOLUS IN MUSICA" is visible on the right side of the score.

noztatja, hogy azt Tosca is hallja. Az asszony nem tudja elviselni szerelme jajkiáltásait, és inkább elárulja a rejtékhelyet. Ekkor abbamarad a kínzás és találkozhatnak. Cavaradossi titoktartásra vonatkozó kérdésére a diva nem meri a történeteket beismerni, azonban a zenekari kíséretben alattomosan, de jól hallhatóan meglapuló Scarpia-motívum nyilvánvalóvá teszi az igazságot.²

Puccini *Turandot* c. operájában a címszereplő kínai hercegnő az egykoron ősanján esett gyalázatot kérői legyilkolásával kívánja megbosszulni. Ám abban a pillanatban, amikor kijelenti „Senkié nem leszek soha! Hasztalan a versengés: szívemnek gyűlölsége vág, mint a tórdöfés!”, az addig fenyegető, fagyos, szűkjárású dallamok felolvadnak; az izgatott dallamugrások, a nagy ívű, vágyakozó melódiák, a zenekar öserdőszerűen burjánzó kísérete felfedik a gondosan titkolt belső lelki folyamatokat.³

A valóság szavakon túlmutató felfejtése a filmekben is gyakori. Woody Allen *Annie Hall* c. filmjében egy fiatal értelmiségi pár (Annie és Alvy) próbál közeledni egymás felé. Az akadozó párbeszéd hol unalmas, hol kifejezetten kínos, de igazán mulatságossá akkor válik, amikor *felirat* formájában megtudjuk, hogy a csevegés közben *mire is gondolnak valójában*. Alvy: „Érdekes,

ugye, ez a fotózás, mert – mint új művészetnek – még nem alakult ki az esztétikai kategóriarendszere.” = *Milyen lehet ruha nélkül?* // Annie: „Pontosabban arra gondolsz, hogy nem lehet a jót a rossztól elkülöníteni?” = *Nem vagyok elég okos hozzá. Azért megpróbálok folytatni.* // Alvy: „Az öntörvényűség állapotában van, és ettől fejlődőképes.” = *Nem tudom, mit beszélek. Biztosan érzi, hogy felszínes vagyok.*⁴

A kimondott szavak látvány általi lelepleződésének valóságos tárháza Bob Fosse *Kabaré* c. filmje, amely az 1930-as évek fokozatosan fasizálódó Berlinjében játszódik. A kabaré-énekesnő Sally és az angol egyetemista, Brian szereleme éppen csak elkezdődik, de a jellegzetes filmes eszközök érzékeltetik, az érzelmek nem lesznek tartósak. Sally lelkesült, bizakodó dala („Tán ezúttal szerencsém lesz”) a kabaré kongóan üres nézőtere előtt hangzik el; a fogadtatás unott, megalázóan gyér taps.⁵

Egy kedves vidéki fogadóban dalra fakad egy angyali, szőke fiúcska. A dalocska szövege ártatlanul giccses: „A nyári nap sugarát szórja a mezőre, a szarvas szabadon iramlík az erdőben, a virág szirma átöleli a méhet.” Egyre többen csatlakoznak hozzá, a dallamot előbb csak egy, majd egyre több hangszer kíséri; tangóharmonika, klarinét, trombiták, dobok, lassan egy teljes katonazenekar. Az egyre emelkedő dal egyre hangosabb lesz, fokozatosan harci indulóvá alakul, már szinte mindenki önkívületben harsogja: „Ó, haza, haza, mutass jelet! A holnap eljön! A jövő az enyém!” A fiúcska horogkereszt-szalagos karja köszöntésre lendül. „Még mindig azt hiszed, hogy elbánsz velük?” – kérdezi Brian asztaltársától.⁶

A film legvégén a kabaré konferansziéja a következő szavakkal próbálja fokozni a jó hangulatot: „Hölgyeim és uraim! Hová lettek a gondjaik? Elfelelték? Gondoltam. Itt nincsenek gondok. Itt az élet gyönyörű.” Amit azonban látunk és hallunk – a fáradt, merev, feslett arcok, a delírium, az enervált, lassan zajba fúló zene –, ennek ellentmond. A konferanszié elköszön, sátáni figurája rongybábuként bukik le a színpadról. Halk dobpergést hallunk, amely – mintha valaki *salto mortalé*ra készülne – fokozatosan erősödik. A kamera lassan a nézőtér felé fordul: már szinte mindenkin barna ing és karszalag van...⁷

Göncz Zoltán

² Puccini: *Tosca*, II. felvonás: <https://www.youtube.com/watch?v=oU4Jynk0xx0#t=64m10s>

³ Puccini: *Turandot*, II. felvonás 2. kép: <https://www.youtube.com/watch?v=FQ4sAJi4304>

⁴ Woody Allen: *Annie Hall* (a 30. perctől): <https://www.youtube.com/watch?v=qLblwVUEHyw//>

<https://www.youtube.com/watch?v=E45g32FaHR8#t=30m00s>

⁵ Bob Fosse: *Kabaré* (a 44. perctől): <https://www.youtube.com/watch?v=E3rkLRJ0m0k&list=RD5QS11mSDSo>

⁶ Bob Fosse: *Kabaré* (a 75. perctől): <https://www.youtube.com/watch?v=lv0jav4INsk>

⁷ Bob Fosse: *Kabaré* (a 115. perctől): <https://www.youtube.com/watch?v=tzBTqLy7gkY>

HÍRMOZAIK

Buffó elment

Április 27-én, életének 65. évében rövid, súlyos betegség után elhunyt Buffó Rigó Sándor, a Száztagú Cigányzenekar elnöke. *Iványi Gábor megemlékezését a 23. oldalon olvashatják.*

Holokauszt megemlékezés Kisvárdán

Az elmúlt évekhez hasonlóan idén is megemlékeztünk a Kisvárdáról és környékéről május végén elhurcoltakról. A megemlékezésre május 28-án (szerda) 15 órakor került sor a Várday u. 7. sz. alatt.

A megemlékezésen részt vett Molnár Laci bácsi is, aki a város utolsó holokauszt túlélője. *Iklódy László helyi lelkész gondolatai a 25. oldalon olvashatók.* Édesanyja visszaemlékezését olvasta fel Glück Gábor (21. oldal). Iványi Gábor, a MET elnöke 5Mózes 8-ból az „emlékezés” szót emelte ki. Egyházunk nevében bocsánatot kért a zsidó testvéreink ellen elkövetett bűnökért. Nemcsak 70, hanem 2000 évre visszamenőleg, hiszen a kereszténység már akkor megtámadta a zsidóságot. „A kisebb testvérből lett ellenség” – mondta. Szégyenkezését fejezte ki amiatt, ahová a mai magyar közgondolkodás jutott, melynek ékes példája a Szabadság téri emlékmű. „Magyarország minden területén fájdalmasan hiányoznak az elpusztítottak. Isten kiválasztó kegyelme azonban nem kevesbedett meg. Tegye áldássá Izraelt a népek számára!” – fejezte be beszédét.

A gyülekezeti torony falán elhelyezett táblát Iványi Gábor és Molnár Laci bácsi koszorúzták meg.

Minősítő hangverseny

Június 14-én, szombaton 16 órakor kezdődik a Wesley Schola minősítő hangversenye a békásmegyeri Megbékélés Háza templomban. Mindenkit szeretettel várnak!

Zongoraest

Június 30-án, hétfőn 19 órától lesz hallható a Megbékélés Háza Hangversenysorozat következő koncertje. Baráth Bálint zongoraestjének műsorán J. S. Bach, Baráth Bálint, Toru Takemitsu, Nagy Ákos, Debussy és Haydn műveit hallgathatják meg az érdeklődők. A belépés díjtalan. További információ: www.megbekelestemplom.hu

NYÁRI TÁBOROK – 2014

Július 4 (P) - július 11 (P), Hejce: gyerek-serdülő (8-11 és 12-14 éves korosztály)

Július 12 (Szo) - július 19 (Szo), Hejce: kisifi-ifi (14-19 és 20-25 éves korosztály)

Július 21 (H) - július 28 (H): fiatal felnőtt és családos
Augusztus 8 (P) - augusztus 15 (P), Hejce: zenei tábor
Augusztus 15 (P) - augusztus 17 (V), Nyíregyháza: csendes napok

Idén nyáron is megtartjuk hagyományos nyári táborainkat Hejcen, hosszú évek óta változatlan áron.

Gyerek, tanuló: 20 ezer Ft/tábor

Felnőtt: 25 ezer Ft/tábor

Családos tábor díjai: 0-3 éves korig 300 Ft/nap, 3-16 éves korig 1200 Ft/nap, felnőtt: 1800 Ft/nap.

A táborok költsége (az oda- és visszautazáson kívül) minden, a tábor programjához kapcsolódó költséget tartalmaz. Jelentkezni, érdeklődni a helyi lelkésznel vagy központunk elérhetőségein lehet.

Táboraink témája ez lesz: „*Tied az ország, a hatalom és a dicsőség.*” (Máté 6,13)

Cím: Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség, Budapest, Dankó u. 11. 1086

E-mail: info@metegyhaz.hu Tel.: (06-1) 210-58-36

Adományozás

Hálás köszönet folyamatos támogatásukért! Ha munkánkat, működésünket segíteni szeretné, megteheti sárga csekken (melyet kérésre postázunk), vagy személyesen a 8. kerület, Dankó u. 11. sz. alatt. Telefon: (06-1) 577-05-15 (hétköznap 8 és 16 óra között), e-mail: metegyhaz@wjlf.hu. Banki utalás esetén számlaszámunk: 11708001-20520-380 (OTP Bank). A közleménybe kérjük, írja be, adományát mire szánja! Amennyiben nem szerepel ott semmi, fenntartási kiadásokra fordítjuk az összeget. Köszönjük!

Képes beszámoló

Rendezvényeinkről rövidfilmeket a www.wesleystudio.hu-n, folyamatosan frissülő honlapunkon láthatnak, és megtalálhatnak bennünket a Facebook-on is – mind az egyházat, mind a Wesley Stúdiót.

Olvasói vélemény

Kedves Olvasóink újsággal kapcsolatos véleményét, történeteit, gondolatait, kérdéseit szeretettel és folyamatosan várjuk az ev@wjlf.hu e-mail címre.

Egyperces áhítat minden napra

Június 1. A meghallgatott imádság vasárnapja (Exaudi)

„Halld meg, Uram hangomat - hívlak!” (Zsoltárok 27,7)

Talán egy reménytelen, nehéz ütközet közben kiáltott az Úrhoz segítségért a király. Hitét is megvallotta arról, hogy Isten nagyobb ellenségeinknél – sőt, a halálnál is! A szörnyű csatazajban, ami körülvette, nagy megtapasztalás lehetett számára a szabadító isteni segítség. Életed harcaiban, küzdelmeiben kiálts hittel az Úrhoz, meghallja a hangodat!

Június 2. hétfő

„És mondta Isten, legyen világosság és lett világosság.” (1Mózes 1,3)

A teremtés pontos kezdetét nem tudjuk meghatározni. Azt feltételezzük, hogy a földet is magába foglaló anyagi környezetben először volt hallható hang; Isten hangja volt ez, és világosságot teremtett. Valamennyiünk egyéni élete is ilyen. Isten szólt: ne maradj a sötétségben, ne tedd tovább „a sötétség gyümölcstelen cselekedeteit”, hagyd, hogy az Ő hatalmas szava a világosság új történetét kezdje el benned is.

Június 3. kedd

„Mondta Isten, teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra...teremtette tehát az Isten az embert az ő képére...férfiúvá és asszonnyá teremtette őket.” (1Mózes 1,26.27)

Az embert is az isteni Ige alkotta meg. Több vagy, mint anyaghalmaz, ösztönök keveréke, indulatok tárháza. Isten Igéje szült arra, hogy a mindenségnek ezen a pontján visszatükrözd a Mindenható valóságát, tisztaságát, szentségét, és azt az akaratát, ami mindig a jó megvalósulására, az igazság kiteljesedésére, az öröm megteremtésére vonatkozik. Légy Isten kimondott Igéjének igazi emberi megformálódása!

Június 4. szerda

„És mondta az Úristen, nem jó az embernek egyedül lenni, szerzek néki segítőtársat, hozzá illőt.” (1Mózes 2,18)

Nehezen gyakorlunk önkritikát. Ha egyszer valamit kimondtunk, azon nem változtatunk. De az Úr most megtanít az önkritikára és a korrekcióra. Az ember teremtését azért mutatja be talán ilyen „kétlépéses” formában, hogy bátorítson bennünket: alkossunk a jónál jobbat.

Ha nem jó valami, abba nem nyugszik bele, és minket is erre bátorít: törekedjünk a tökéletesre.

Június 5. csütörtök

„Szólította...az Úristen az embert, és mondta néki: hol vagy?” (1Mózes 3,9)

Az Isten elől rejtőzködő ember legmegrendítőbb, félve várt tapasztalata az Isten hívó, kereső szava. De Ő nem csupán a bűnnel és következményeivel akarja szembe-síteni az engedetlen teremtményt. Azért is szól, hogy segítsen felismerni elveszett állapotunkat, és párbeszédet kezdhesen a folytatásról a megváltozott világban.

Június 6. péntek

„...ha jót cselekszel, emelt fővel járhatsz, ha pedig nem jól cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik, és rád van vágódása; de te uralkodjál rajta.” (1Mózes 4,7)

Ezeket az isteni szavakat egy szörnyű bűnre készülő ember hallotta először. Nem csupán a gaztettől való visszaretentés az Úr célja, hanem az arra való ráébresztés is, hogy az embernek nem kell elbuknia, nem kell áldozattá tennie a másikat, és nem kell önmagának örökre megbélyegzetté válnia. Ne feledd, uralkodhatnál a bűnön!

Június 7. szombat

„...és mondta az Úr az ő szívében: nem átkozom meg többé a földet az emberért, mert az ember szívének gondolata gonosz az ő iffúságától fogva, és többé nem veszttem el mind az élő állatot, mint cselekedtem.” (1Mózes 8,21)

Isten a teremtés után egy évezreddel „kudarcnak” ítéli az emberrel kapcsolatos elképzeléseit. Ismerjük az özönvíz súlyos ítéletét. Az Úr azonban mégis talált olyat, akinek megkegyelmezhetett. Noé az új világ atyja, az új emberiség első úttörője, aki áldozatot mutat be az Úrnak. Isten azonban jól látja, hogy az özönvíz próbáját túlélő, egyedülálló tapasztalatokat szerzett ember sem képes megváltó kegyelem nélkül Isten valódi gyermekévé visszaformálódni. Ezért egyoldalú elkötelezést tesz: nem az átok, hanem csak a kegyelem eszközével fog ezután ember felé fordulni.

Június 8. Pünkösöd vasárnapja

„...szólt nékem...az Úr...: nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkeimmel! azt mondja a Seregeknek Ura.” (Zakariás 4,6)

A próféta látomásában egy angyal Isten népe helyreállításáról beszél. Egy új világról, ami a régivel ellentétben nem a fegyverek, az emberi erőszak, az erő-felmutatás ismert harsányságán nyugszik, hanem Isten halk szaván, a szó erején. Soha ne csatlakozz emberi hatalmi erőszakhoz, ne építs álnok furfangra, hanem engedd Isten Szent Lelkének vezetését érvényesülni döntéseidben!

Június 9. Pünkösöd hétfője

„Simon Péter... mondta: te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.” (Máté 16,16)

Jézus kérdésére a tanítványok személyével kapcsolatban felsorolják az összes feltételezést: egy a próféták közül, Jeremiás, Keresztelő János, stb. Az igazi apostol azonban nem a külvilág vélekedései közül választ, hanem saját tapasztalataira épít. Így Péter arról beszél, akit ő megismert. Hogy kicsoda a Messiás, ki a te személyes Megváltód, ezt nem történészek, teológusok, különböző vallásfilozófusok mondják meg helyetted. Tapasztalataid alapján tégy vallást arról, ki az, aki az Istennel való megbékélés útját számodra egyértelművé tette!

Június 10. kedd

„És mondta az Úr Ábrahámnak: eredj ki a te földedből...a földre, amelyet én mutatok néked, és nagy nemzetté teszek, és megáldalak téged...és áldás leszel...és megáldanak tebenned a föld minden nemzetségei.” (1Mózes 12,1-3)

Eddig Ábrahám azon a földön élt, ahol ősei. Itt alapozták meg jólétüket, itt szereztek nevet. De egész más dolog Istentől megszólítottak lenni és elindulni abba az irányba, amit az Úr mutat. Hallgass te is az Úr elhívó szavára! Indulj el az Ő keskeny útján, vidd véghez, amit tőled vár! Így leszel az áldás továbbadója, hogy közreműködéseddel is megáldassanak a föld minden népei.

Június 11. szerda

„...Mózes és Áron mondták a Fáraónak: ezt mondta az Úr, Izraelnek Istene: bocsásd el az én népemet...” (2Mózes 5,1)

Ma sincs másként, mint évezredekkel ezelőtt. Isten nem tűri, hogy bárkit megfosszanak jogaitól, értelmetlen megalázó tevékenységgel gyötörjék a kiváltságosok. A hívó embernek mindig is dolga volt, hogy odaálljon a hatalmasok elé, és hangja legyen azoknak, akik nem tudják érdekeiket megfogalmazni és megvédeni. Ne félj megszólalni!

Június 12. csütörtök

„Szólta Isten mindezeket az igéket...: én az Úr vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptomnak földről, a szolgálat házából.” (2Mózes 20,2)

Az isteni kijelentés, a Tízparancsolat tiltó és bátorító igéi mit sem érnének az első mondat nélkül, melyben maga az Úr jelenti ki, hogy szabaddá tett és elvárja tőlünk a szabadok határozottságát, nagykorú szemléletét. Csak a szabad ember képes arra, hogy ellenálljon a kísértésnek, tisztelje mások életét, vagyonát és imádjá az Urat teljes szívéből, teljes lelkéből és minden erejéből.

Június 13. péntek

„...az Úr...kiáltotta: az Úr, az Úr irgalmas és kegyelmes Isten, késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú, aki irgalmas marad ezerízíglén, megbocsát hamiságot, vétket és bűnt, de nem hagyja a bűnöst büntetlenül. Megbünteti az atyák álnokságát a fiakban, és a fiak fiaikban, harmad- és negyedízíglén.” (2Mózes 34,6-7)

Isten népe hamar megtorpant a pusztai vándorlás első szabad lépései után. Visszafordult volna Egyiptomba, hogy újra az őt rabbá silányító bálványokat szolgálja. Ismerjük az aranyborjú történetét, az összetört kőtáblákat, és azt, hogy Mózesnek újra kőbe kellett vésnie a tíz ígét. De vágyott arra is, hogy megerősíttessék benne a hit. Mit is kell gondolnia arról az Örökkévalóról, aki őt ezzel az engedetlen néppel az ígért földje felé elindította? Hallania kell az Úr összetett „nevét”, amely megtapasztalható tulajdonságairól szól: a türelmes Istenről, az irgalmas, igazságszerető Istenről, aki hűségesen megtartja bűnbocsátó kegyelmét. Ne akarj más képet festeni róla, más nevet adni neki, mint amit Ő kijelentett!

Június 14. szombat

„...elküldtem hozzátok minden én szolgámat, a prófétákat, és pedig jó reggel...: kérlek, ki-ki térjen meg az ő gonosz útjáról, jobbitsátok meg cselekedeteiteket és idegen istenek után ne járjatok, hogy nekik szolgáljatok...de fületeket sem hajtottátok reá, és nem hallgattatok reám.” (Jeremiás 35,15)

Ha utolér az ítélet, és az embernek bűnhődnie kell, gyakran megharagszunk az Úrra, és azt várnánk, hogy feltétel nélkül gyakorolja jóindulatát, eltörölve az általunk elkövetett vétket. Megfeledkezünk arról, hogy az Úr gyakran és sokféleképpen figyelmeztetett minket. Az is igaz viszont, hogy a megtérő bűnös az utolsó pillanatig bízhat az Úr utolsó utáni kegyelmében is.

Június 15. vasárnap, Szentháromság ünnepe

„Kiáltotta egyik a másiknak...: szent, szent, szent a Seregeknek Ura, teljes mind a széles föld az ő dicsőségével!” (Ésaiás 6,3)

A próféta látomása a templomban: angyalok lebegnek az oltár körül, és Isten dicséretét kiáltják. Azt a dicső-

séget, amely betölti az egész földet, és bárhol a világon megtapasztalható. Talán nem véletlen, hogy hallva az isteni szót a próféta saját „tisztátalan ajka” miatt kezd panaszkodni (5), és átéli, hogy az oltárról vett parázzsal eltöröltetnek jelképesen és lelkileg minden szóban elkövetett vétkei, mulasztásai, szégyenletes kijelentései. Felszabadul arra, hogy ő is hirdesse az Úr bűnbocsátó kegyelmét és dicsőségét.

Június 16. hétfő

„...az Isten sok rendben és sokféleképpen szólott hajdan az atyáknak, a próféták által. Ez utolsó időkből szólott nekünk Fia által...” (Zsidók 1,1)

Isten nemcsak a világot – és benne az embert – teremtette meg szavával, hanem azt is kezdetől tudta, hogy „az új teremtés” csak akkor mehet végbe, ha a képére formált embert szüntelenül szólítgatja. Mint a jó pedagógus, aki úgy tanít és nevel, hogy ha az egyik módszer csődöt mond, másikat választ. Az Úr sokféleképpen szól ma is. Boldog, aki meghallja az Ő szavát!

Június 17. kedd

„Mi tekintetben különb...a zsidó? Vagy micsoda haszna van a körülmetélkedésnek? Minden tekintetben sok, mindenekelőtt, hogy az Isten reájuk bizta az ő beszédeit.” (Róma 3,1-2)

Örök hálával tartozunk Isten választott népének, a zsidóságnak azért a kiválasztó kegyelemért, melyre Ábrahámától a prófétákon át Jézusig a zsidó népből oly sokan válaszoltak engedelmesen az Úrnak. Így lett az Isten üdvözítő kegyelméről szóló üzenet a mi kincsünké is. Soha nem kárhoztathatjuk tehát Isten népét és vállalhatunk közösséget azokkal, akik szidják, bántják az Úr szeme fényét. Inkább tisztelnünk kellene Jézus vallását, és meg kellene szívlelnünk Isten Szent Igéjének minden szavát, amely szól ahhoz, aki olvassa, és ítélni fogja mindazokat, akik megérthették volna az Ő akaratát.

Június 18. szerda

„Valaki azért hallja én tőlem e beszédeket és megcselekszi azokat, hasonlítom azt a bölcs emberhez, aki kősziklára építette az ő házát, és ömlött az eső, és eljött az árvíz és fújtak a szelek és beleütköztek abba a házba, de nem dőlt össze.” (Máté 7,24-25)

A Hegyi Beszéd záró gondolatai ezek. Jézus soha nem ígérte, hogy a hívő embert elkerülik a viharok, nem tör rá elemi erővel mindaz, ami az értékeket a világban megsemmisítheti. Sőt, a próbák idején derül ki, komolyan vettük-e az Úr szavát. Nemcsak hallgatói voltunk-e a tömegben?

Június 19. csütörtök

„Ő pedig felemelvén szeméit az ő tanítványaira mondta: boldogok vagytok ti szegények, mert tiétek az Isten országa.” (Lukács 6,20)

A tanítvány örömteli útja az anyagiaktól való szabadulással kezdődik. Az önként vállalt szegénység gazdaggá tesz. Aki életét a vagyon gyarapítására szánja, az kimarad Isten csodáiból, a világ alakításának isteni terveiből. Nyerhetünk hamar kiapadó forrásokat, gyűjthetünk kincseket, de nem a miénk Isten országa. Micsoda különbség! E földön mindent odaadhatunk azért, hogy Isten megnyithassa gazdagságát a számunkra.

Június 20. péntek

„Bizony, bizony mondom néktek, ha valaki megtartja az én beszédeimet, nem lát halált soha örökké.” (János 8,51)

Ádám és Éva sem tartotta meg Isten beszédét, engedetlenek voltak és a tiltott gyümölcsben halált szakítottak a maguk számára. Jézusban újra felkínálja Isten: legyen miénk az eredeti szándéka szerint adni kívánt örök élet, de tanuljunk összüleink bukásából, és engedjük, hogy Isten új életre keltsen bennünket az Ő Igéjével. Ha ragaszkodunk hűségesen szavaihoz, elnyerjük ígéreteit, és így jelentünk örömet földi életünk útítársai számára is.

Június 21. szombat

„...így szól az Úr, a te Teremtőd...: ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy.” (Ésaiás 43,1)

Kihez tartozom? Kinek fontos az én életem? Oly sokszor kétségbe esem, hogy egyedül vagyok! Oly nagy vigasztalás mennyei Atyám bátorítása: ne félj, nem bűneid szerint ítélek, megváltottalak, magaménak ismerlek el, neveden hívtalak! Nem egy nép, egy nemzet tagjaként részesülhetsz bármi áldásban, hanem téged személyesen ismer, szeret, és fogad gyermekévé az Úr.

Június 22. vasárnap

„Aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki titeket megvet, engem vet meg...” (Lukács 10,16)

A kiküldött hetven tanítvány némelyikét elkéséríthette, hogy sokan elhárították az evangélium üzenetét vagy semmibe vették őket. Jézus arra figyelmezteti övéit, hogy amit képviselnek, nem az ő mondanivalójuk. Az Úrtól vették, s amikor megszólalnak, mintha Isten szólna általuk. Kezeljük szent komolysággal a ránk bízott üzenetet!

Június 23. hétfő

„Kiáltás teljes torokkal, ne kiméld, mint trombita emeld fel hangodat, és hirdesd népemnek bűneiket...” (Ésaiás 58,1)

Vannak, akik azt képzelik, elég, ha nem értenek egyet kortársaik bűnös életvitelével, a hatalmasok önhitt fellépésével – de soha nem veszik a bátorságot, hogy szót emeljenek mások érdekében. Az Ige arra buzdít, hogy egyértelműen és hangosan nevezzük nevén a bűnt, ne féljünk a bűnösök haragjától, a hatalmasok dühétől, hiszen ami ránk bízott, sokkal nagyobb: az Úr igazsága és üzenete.

Június 24. kedd

„Igaz beszéd ez és teljes elfogadásra méltó, hogy Jézus Krisztus azért jött e világra, hogy megtartsa a bűnösöket, akik közül első vagyok én.” (1Timótheus 1,15)

Az evangélium, az utolsó idők embereinek adott kijelentés Istennek az az öröme, hogy nem ítélni, hanem megmenteni küldte a „testté” lett Igét, a mi Urunk Jézust. Az igaz beszéd mindig cselekvésre ösztönöz, megszólít. Ha mentő szeretettel fordult felém az Úr, akkor elveszett bűnösnek kell önmagamat látnom. S ha elveszett vagyok, tudnom kell, hogy Ő tarthat meg egyedül, s ha megszólítottam, nem nézhetem mások vétkeit.

Június 25. szerda

„Magszáradt a fű, elhullt a virág, de Istenünk beszéde mindörökre megmarad.” (Ésaiás 40,8)

Amiben gyönyörködünk, pillanatok alatt változik meg és lesz az enyészeté. Így jár az emberi szépség és a világ befogadhatatlan gyönyörűsége. Minden elmúlik, semmire nem támaszkodhatunk igazán, de van valami, amit semmiféle hatalom el nem taposhat, s ez Istenünk beszéde, mely elhangzása pillanatától kezdve mindörökké érvényes, nekünk üdvösséget, bűnbocsánatot, örök életet ígér.

Június 26. csütörtök

„...a hit hallásból van, a hallás pedig Isten igéje által.” (Róma 10,17)

A hit Istentől kapott eszköze akkor teljesedik ki életünk szolgálatában, ha ezt az ajándékot nem csupán a hétköznapi élet értelmes működtetésére használjuk, hanem nyitottak vagyunk arra is, hogy általa mélyebb titkokat, Isten valóságát, velünk kapcsolatos elgondolásait és végső sorsunkat is megértsük. A hit képessége bennünk van, ahogy az írás, az olvasás, a különféle tudományok elsajátításához és gyakorlásához szükséges képesség, de mindez azáltal válik használhatóvá, ha figyelünk tanítóinkra, ha hagyjuk „befolyásolni” magunkat. A mindenséget megnyitó hit is, a hiteles igehirdetés, a Szentlélektől ihletett szó által lehetséges. Hadd szóljon így hozzád és rajtad keresztül is az Úr!

Június 27. péntek

„Ő pedig...mondta: nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely Istennek szájából származik.” (Máté 4,4)

Az ördög mindenkit megkísért azzal a gondolattal, hogy ebben az életben az igazán fontos kérdés az, ami a kenyérrel, a mindennapi gondjainkkal, jólétünkkel függ össze. De Jézus idézi Isten népének a pusztai vándorlás során szerzett tapasztalatát, ahol az Úr mannával táplálta övéit. De a cél nem csupán ez volt, hanem a néppé formálás is, és ehhez igéknek kellett elhangozniuk. Nem testi, hanem lelki emberekké kellett válniuk azoknak, akikre az Úr majd a népek között az Ő Igéjének közvetítését rábíthatja.

Június 28. szombat

„...a keresztről való beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, kik megtartottunk Istennek ereje.” (1Korinthus 1,18)

Pál nem titkolja, hogy a megfeszített Jézusról szóló vigasztaló üzenet némelyeket megbotránkoztat, mások gúnyolódhatnak felette, és bolondságnak tartják. De aki ezt az üzenetet komolyan veszi, elfogadja Istentől jövő mentő gesztusként, annak erőteljes megtapasztalása lesz arról, hogy mindez valóság. Ne mások véleményével foglalkozz, halld meg neked szóló üzenetként a keresztről való beszédet!

Június 29. vasárnap

„Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és megterhelteketek, és én megnyugosztalak titeket...” (Máté 11,28)

Aki kudarcot vallott, okkal fél a megszégyenítő kritikától. A hetven tanítvány közül is sokan csüggedten értek vissza a Mesterhez, hiszen úgy tűnt, hiába kaptak mennyei erőt arra, hogy csodákat tegyenek, pontos útmutatást és hiteles szavakat az evangéliumról, munkájukat mégsem kísérte eredmény. Jézus magához hívja megfáradt tanítványait, hogy újra felruházza őket mennyei erővel, s új módszereket adjon a szolgálat folytatásához.

Június 30. hétfő

„Az én juhaim hallják az én szómat, és én ismerem őket, és követnek engem: és én örök életet adok nekik és soha örökké el nem vesznek, és senki ki nem ragadja őket az én kezemből.” (János 10,27-28)

Jézus a jó pásztor. Mi az Ő juhain vagyunk, vagy benne a nyájában, vagy elveszetteként, akit addig keres, míg meg nem talál. Azt akarja, hogy örök életet nyerjünk. A bátorító üzenet arról is szól, hogy nincs földi hatalom, mely a Megváltó kezéből kiragadhatna bennünket. Istennek igaz beszédei ezek!

-ig

ÉLETEK, PÉLDÁK

„Mengele intett a botjával: *links, rechts...*” –

Glück Lászlóné (Weisz Etelka) visszaemlékezése (1989)

Tokajban születtem, 1913-ban. Apám, Weisz Dávid, bádogosmester volt, anyám Guttmann Rozália. A Fő utcán, abban a házban, amelyben ma is lakom volt a bádogos műhely, egyben üzlet is, ahol az előállított termékeket, és gyári zománcedényeket lehetett kapni. A család nagy volt, nehezen éltünk. A testvéreim: Ödön, Berta, Géza, Miklós, Gizella, Kornélia, Helén, Mátyás és Zsigmond.

Kornélia tizennégy éves korában tüdőbajban meghalt. A fiúk, mikor felnőtté értek, mentek, amerre a szemük látott, munkát keresni. Zsiga és Miklós, akik közben megházasodtak, az apánkkal dolgoztak a műhelyben. A lányok férjhez mentek, ha eljött az ideje. Helén szegény süketnéma volt, nem ment férjhez. Vecsey nagyságos úr elintézte, hogy Budapestre, a Süketnéma Intézetbe kerülhessen, szépen megtanult írni, olvasni, kézimunkázni. Ödön Kisbérre került, egy nagy vas-kereskedésben kapott állást, nagyon szorgalmas volt, a főnöke szerette, 200 pengő a fizetést kapott, amiből küldött haza. Így mikor jött az őszi vásári szezon, és itthon a műhelyben sok volt a munka, le kellett gyártani a vásárokra készülő termékeket, hazajöhetett segíteni több hétre. Matyit is kikérte Fränkel Pinkásztól, ahol ő rőfös inas volt. Csikótűzhelyeket készíttetek, amiket a vásárokon próbáltak eladni. Apa, Zsiga, Ödön, Matyi és Miklós éjjel is dolgoztak, kora hajnalig. Klipp-klapp, klipp-klapp. A csendőrök éjjel bezörögtek a műhelybe, hogy mi történik, de látták, hogy dolgoznak. Megfogadta apám a fuvarost, felpakoltak a szekérre. Délután öt óra tájban felültek a ládák tetejére, és akár esett, fagyott vagy havazott, elindultak. Másnap hajnalban értek a vásárba.

Anyámnak volt két testvére, Máli néni és Jenő bácsi. Máli néniék Tokajban laktak, nem született gyermekük. Komoly szőlőbirtokaikból éltek. Jenő bácsinak Debrecenben volt kocsmája. Mindenféle vásáros betyárok jártak oda. Zsigáék egyszer vásárba menve ott aludtak meg, ők meséltek róla.

Jenő bácsi egyik fia, Guttmann Ernő unokatestvérem, még a húszas években elment Palesztinába. Mama

szülei Nagyfaluba valók voltak, nagyapám hentes és mészáros volt. Bejöttek Tokajba lakni. Mi szegényen éltünk, és mikor nagyapám jött a vágóhídról, megállt a bádogos műhely előtt, és beadta a tüdőt meg a hurkát. Anyám megdarálta, finoman elkészítette, lett belőle tüdős hurka. Apa szülei őstokajiak voltak, apai nagyapám, Weisz Zsigmond, ő is bádogosmesterként dolgozott.

Az első világháború frontjait apám és Géza bátyám megjárta, Ödön a haditengerészetnél szolgált. Szerencsére mindhárman hazajöttek. A háború után kitört a forradalom, majd jött a Kommün, amit a románok levertek. Mikor itt álltak a Tiszánál, Tokajból menekültek az emberek, mi is mentünk, gyalog, Mádig. Aztán csak visszajöttünk. A románok bent voltak a városban, a fegyverek gúlákban álltak az utcán, úgy emlékszem, mintha ma lenne. Bejöttek a házba is, rekvirálni akartak, de nem volt mit. Többeket megvertek. Mikor kénytelenek voltak visszavonulni, felrobbantották a hidat. Aztán lassan beindult az élet. A Bethlen kormány idején jött a nagy gazdasági válság, estek a terményárak, a parasztok nagyon rossz helyzetbe kerültek. Nem volt pénz, állás, cipő, ruha, de volt nyomorenyhítő akció, amit öföméltósága, a kormányzóné csinált. Karácsonykor ruhákat, cipőket adományozott. Földig kellett hajolni, úgy kellett megcsókolni a kezét. Bizony. Olyan nagy volt a szegénység, hogy nemhogy kalácsra, de kenyérré sem jutott.

Ödön megházasodott, a megtakarításaiból és a kis hozományból nyitott egy vas, porcelán, élelmiszer üzletet, amit nagy hozzáértéssel, szorgalommal vezetett, az üzlet szépen ment. Egy kisfiuk és egy kislányuk született, Gyuri és Évi.

Géza 1937-ben Budapesten a Rókus kórházban tüdővészben meghalt.

Aztán a válság is enyhült. Tokaj egy szép kis kereskedő város volt, rengeteg üzlettel, műhelyekkel. Sok szegény ember lakott itt, de persze voltak jómódúak is.

Én férjhez mentem Göncre, Breznitz Emilhez. Egy kis üzletünk volt. Gizella nővérem Abaújszántóra ment férjhez, Klein Zoltán órásmesterhez, egy kisfiuk született, Alfréd. Berta a férjével, Kreisler Józseffel Tokajban élt, apám a nagykapu helyére építtetett egy üzlethelyiséget a szatócsboltjuknak. Három kislányuk volt.

1938-ig valahogy lehetett élni. Aztán jöttek a zsidótörvények: először fokozatosan kifosztottak minket, majd következett 1944 áprilisától a deportálás. Nekem akkor nem volt gyermekem. A család minden tagját elvitték haláltáborba vagy munkaszolgálatra. Göncről a kassai gettóba vitték a zsidókat a csendőrök. Engem a sógoronőmmel és az anyósommal vittek el. A gettóban volt a „pénzverde”, ahová a csendőrök (eddig még egy németet sem láttunk) azokat vitték, akikről feltételezték, hogy rejtegetnek még valami értéket. Ott aztán addig verték őket, míg be nem vallották, hová rejtették értékeiket, vagy tényleg nem volt semmijük. A nők átvizsgálásához bábákat rendeltek be. Onnan vonaton, marhavagonokban, borzalmas körülmények között Auschwitzba szállítottak minket. Ha egy vagonban elfért volna negyven ember, dupla annyit zsúfoltak be. Két vödört kaptunk, egyet víznek, egyet a szükségletek számára. A víz hamar elfogyott, a másik vödör hamar megtelt. Iszonyú volt a bűz, az emberek a saját ürülékükben fetrengtek. Férfiak, nők, öregek, betegek, gyermekek vegyesen. Mire a vonat Auschwitzba ért, minden vagonban több halott volt. Mikor kinyílt a vagonajtó, lengyel foglyok fogadtak minket, az ő dolguk volt a kirakodás. Ordítózás, visítózás. A rámpán ott állt Dr. Mengele, többedmagával, hófehér köpenyben. Egy sétatálcát forgatott a kezében.

A lengyelek mondták, senkin ne legyen kötés, az idősebbek mondják fiatalabbaknak magukat, mert az idősek, betegek azonnal a gázba mennek. Meztelenül kellett elvonulni Mengele előtt, úgy szelektált, a sétatálcával intett, *links, rechts*... A szelektálásnál az ideiglenes haladékokat kapó foglyok közé kerültem. A foglyok többségét azonnal elpusztították. A szállás hosszú barakkokban volt, melyekben emeletes deszkapriccseken zsúfolódtunk össze. A kápók, akiket a foglyok közül választott ki az SS, kegyetlenül vertek bennünket. Eleinte nem dolgoztattak minket. Egyszer sorba állítottak 5000 nőt, és mindenkit tetováltak. Az én számom A-20787 lett.

Aztán egy Krakó melletti kőbányában dolgoztattak minket. A bánya eleje a krakkói zsidó temető volt, akkor már szétrombolva, látni lehetett az összevissza heverő sírköveket. Mikor a háború elesedett, vagyis közeledtek az oroszok, mindig evakuáltak, vittek minket máshová. Augusztusban még Auschwitzban voltunk, októberben

bevittek Németországba, Reichenbachba, Brunslaubba, ez Felső-Szilézia. Értéktelen robot-munkát végeztek velünk, aminek semmi értelme nem volt. Éhezünk, az utóbbi időben, nem tévedés, 6 deka kenyeret, és 5 deka kis darab margarint kaptunk egész napra, néha egy szelet szalámit, de ez ünnep számba ment. Reggel öt órakor ordítás, visítás, füttyülés, Zählappel, létszámenellenőrzés, az Aufseherin-ek, a német felügyelők ordítottak, *heraus, schon spät* – kifelé, már késő van! Hoztak egy kis teának nevezett lötytyöt, ezt kaptuk, nagy marakodásban, tülekedésben, hogy jusson belőle. Délután két-három óráig semmit nem kaptunk. Így ment ez. Vasárnap adtak minden öt embernek egy cipőt. Micsoda veszekedés volt, hogy ki ossza el! De azért ügyesen cikkekre vágtuk, ügyelve, nehogy valaki jobban járjon a többinél. Langenbillau-ban gyárba jártunk dolgozni. Úgy szervezték, hogy aki a város egyik végén van lágerben, az a város túlsó részébe járjon munkába, és fordítva. A lágert Sportschule-nak (sportiskola) nevezték, és nem szakadt rájuk az ég.

Egy teljes évet húztunk ki, tetvesen, az ínyünk vérzett a vitaminhiány miatt. A hajlatokban olyan rühesek voltunk, hogy martuk magunkról a húst.

Májusban aztán felszabadultunk, jöttek az oroszok, puskatussal kiverték az ajtókat, SZABADOK VAGYTOK! Volt, aki akkor halt meg, mert a hentesboltokból szereztek valami zsíros mócsingokat, kondérokban megfőzték, teleették magukat. A hasuk felpuffadt, a kiszáradt szervezetük ezt nem bírta, súlyos hasmenést kaptak, és végük lett. Mindenki ment, amerre látott. Én a sógoronőmmel, Breznitz Lujzával végig együtt voltam (az ő férje, Schwartz Lipót munkaszolgálatban halt meg). Elindultunk haza, kalandos módokon, gyalog, szekéren, katonai járműveken, volt ahol vonat is járt már.

Göncön a férjemet nem találtam, továbbmentem Tokajba. Itthon csak Zsiga bátyámat találtam, ő ért haza előbb, neki szerencséje volt, munkaszolgálatosként az ország területén szolgált. Marékszámra separtem róla a tetveket. Túlélte még a borzalmakat Ödön és Matyi bátyám. A család többi tagja elpusztult.

Ödön Győrben, Mátyás Székesfehérváron kezdett új életet. Én is hiába vártam vissza a férjemet, ő is ott maradt. 1947-ben férjhez mentem Glück Lászlóhoz, akinek anyja, felesége és négy gyermeke esett áldozatul az örületnek. Két fiunk született, Gábor és Miklós. Néhányan, túlélők élünk, és soha nem felejtünk...

Elhangzott Kisvárdán a holokauszt megemlékezésén, 2014. május 28-án. Felolvasta: Glück Gábor. A teljes történet megtalálható Zelenák István tokaji történész „Tokaji zsidó emlékek” című, harmadik, javított és bővített, ez évi kiadásában.

MI MONDTUK

Búcsú Buffó Rigó Sándortól

Iványi Gábor beszéde a Kozmai utcai temetőben hangzott el 2014. május 5-én

Gyászoló Testvéreim, hallgassátok meg azt a szent ígét, ami alapján Rigó Sándorra, valamennyiünk kedves Buffójára emlékezni szeretnék. Sámuel 1. könyve 16. részében találjuk a következő mondatokat: „Az Úrnak lelke eltávozott Saultól, és gonosz lélek kezdte gyötörni őt, amely az Úrtól küldetett. És ezt mondták Saul szolgái néki: imé most az Istentől küldött gonosz lélek gyötör téged. Parancsoljon azért a mi urunk szolgálóidnak, kik körülötted vannak, hogy keressenek olyan embert, aki tudja a hárfát pengetni, és mikor az Istentől küldött gonosz lélek reád jön, pengesse kezével, hogy te megkönnyebbülj. És ezt mondta Saul az ő szolgálóinak: keressetek tehát számomra ilyen embert... Akkor felelt egy a szolgálók közül: ...én láttam a Betlehemben lakó Isainak egyik fiát, aki tud hárfázni...értelmes... és az Úr vele van...És elküldött Saul Isaihoz mondván: maradjon Dávid én nálam, mert igen megkedveltem őt. És lőn, hogy mikor Istennek lelke Saulon volt, vette Dávid a hárfát és kezével pengette, Saul pedig megkönnyebbül és jobban lett, és a gonosz lélek eltávozott tőle.”

Gyászoló gyülekezet, különös bibliai szakasz ez, de mégsem idegen attól a szomorú eseménytől, ami miatt most együtt vagyunk. Mielőtt azonban az ige üzenetére térnék, szeretnék néhány szóval Buffóra emlékezni. Rigó Sándor 1949. április 18-án született, Tatán. Hatvanötödik születésnapja után nem egészen tíz nappal, április 27-én távozott súlyos betegség után, és mégis váratlanul. Még együtt gyújtottunk gyertyát a születésnapjára, közös fényképünket, melyet ez alkalomból Mari, a felesége készített rólunk, föl is tette a Facebookra. Ilyenkor döbbenünk rá, mit is jelentenek az apostol szavai (1Korinthus 15,31): „naponként a halál révén állok”. Igen, látjátok testvérek, ennyi az élet. És mégis milyen csodálatos ajándéka a Mindenható és Örökkévaló Istennek, Aki akarta mindannyiunk földi történetét, hitt bennünk, és egyedülálló feladattal bízott meg. Buffó sorsát is elrendezte. Muzsikusi családba született és első zenei próbálkozásai Rigó József zenekarában csendültek fel. Édesanyja a nevezetes Járóka családból jön, így mindkét irányból alapvető késztetéseket kapott.

A család az ötvenes évek végén Tatáról a VII. kerületi Verseny utcába költözött. Buffó annak rendje és módja szerint tizennyolc évesen megkapta „a kategóriát”, s utána pályája meredeken ívelt felfelé. Huszonegy évesen Buffó már primás a balatonfüredi Marina szállóban, és utána kinyílik a világ, melyben csaknem valamennyi kontinens számtalan országában Buffó a magyar cigányzene „meghatalmazott igazi nagykövete” lett.

Folyékonyan beszélt angolul, németül, hollandul, olaszul és franciául. A magyar zenén túl a felkeresett népek kedvenc dalait is könnyedén sajátította el és építette be saját majd később száztagú cigányzenekar repertoárjába. Az ő „igazi akadémiaja” id. Járóka Sándor iskolája volt, akitől mindent megtanult, amit a hegedűvel művelni lehetett. Fő hangszere természetesen a hegedű volt, de a klarinét kivételével minden zenekari hangszert kitűnően megszólaltatott. Ha kellett bőgözött, brácsázott hajdan, mert Járóka Sándor erre is megtanította. Sógora, Sanyi azt állította, hogy senki nem tud úgy tercelni, kísérni, mint ő. Csodálatosan játszott. Egyedülálló szakmai tudással rendelkező, igazi muzsikusz volt, nagy lélekismerő és vezéregyéniség. Nagy úrt hagy maga után a száztagú élén is. Játékos lélek volt, szerette a rejtvényeket, nagy mennyiségű Füles rejtvény újság maradt utána. Minden játékra kapható volt, és kiváló humorérzékkel áldotta meg őt a Teremtő. Tele volt sztorikkal, a közös utak kedves eseményeivel, a nagy mesterek kacagtató történeteivel, de soha nem akart megbántani senkit, nem gúnyolódott az emberi gyengeségek felett, hiszen maga is (jól tudta ő!) „körül volt véve gyarlóságokkal”.

Amiben nem ismert tréfát, az a zene szolgálata. Ha munkatársaival keményen beszélt, az a próbákon történt, ahol nem túrt semmi lazaságot, fegyelmezetlenséget. A zene alázatos szolgálata volt ez, mert hiszen erre kapott a mindenható és örökkévaló Istentől megbízatást. Kifogástalanul becsületes ember volt az elszámolásokban is, kedves barátja, impresszáriója, Xavier Dubuc (sok más mellett) ezt szerette benne nagyon. Jó barát volt: hányszor vitt magával zenekari utakra olya-

nokat, akik a munkaszerzésben kicsit élehetlenebbek voltak, és akiknek elkelt a nagyvonalú támogatás!

Közhely a régi mondás: minden sikeres férfi mögött keresd a nőt. Ebben az esetben is igaz ez. Negyvennégy évet éltek együtt Marival. Nemcsak a hosszú idő miatt mondhatjuk, hogy nem volt mindig felhőtlen ez a kapcsolat. Hadd álljon itt mégis Mari egyik mondata, aki a férje halála napján ezt mondta: én mostantól már csak a jóra akarok emlékezni. Mari igazi roma feleségként állt Buffó és a felcseperedő zenész fiaik, Dida, Buffóka és Dávidka szolgálatában. Mérheterlen mennyiségű vasalt ing, csomagkészítés a külföldi utakra, az otthoni tűzhely őrzése, a férfiak hazavárása, a végén pedig az ápolás. Nagyon nehéz évtized van mögöttük. Járóka Sanyi három éven át tartó öntudatlan jelenléte, aztán Dida tragédiája, végül Buffó elhúzódó betegsége – s közben talán kisebb, de mégis megrendítő csapások, annyi más kulturális érték mellett a cigányzene ellehetetlenülése és az ebből fakadó anyagi kiszolgáltatottság. Mindeközben Mari mégis ott állt méltósággal szerettei mögött, vasalt, intézkedett, főzött, takarított, nevelt, siratott. Az özvegyek bírása adjon mindezért elégtételt ennek a nagyszerű asszonynak!

Az elmúlt évek nagy kihívása a Száztagú Cigányzenekar főtákos, majd elnöki pozíciója és a művészeti vezető tiszte. Buffó azok közé a kivételes vezetők közé tartozott, akik pontosan tudták, ezt a jelenlévő zenésztársak jól értik, hogy mi zajlik mögötte. Ezt is Járóka Sándortól tanulta. Nemcsak a saját hangszerét figyelte, pontosan tudta, hogy mit üt a bőgős, a cimbalmos, hol jár a brácsás és a gordonkás vagy a terces, és ezt nem csupán egy szűk kis kamaraegyüttesben, hanem a Száztagú, világszerte egyedülálló, hatalmas közösségében is. Egy napon a sok-sok gond és megoldhatatlanul vonszolt probléma hatására is talán, megjelent korunk réme, a gyilkos kór, de mégis még mindig bizakodhattunk. Kedves orvosok és munkatársaik, akik barátként vagy rajongóként kezelték a kivételes művészt, hol bizakodtak, hol csendben arra bátorították a családot, hogy óvatosan készüljenek fel a legrosszabbra is. Az utóbbi időben közös fellépéseken már csak egy-egy számra futotta, de az is hangos ünneplést váltott ki, ha Buffó egyszerűen csak kijött a színpadra, s valamit játszott vagy ironizált önmaga gyengesége felett. Először a keze kezdett el engedetlenkedni. A kéz, mely annyiszor járta meg le-föl a vonóval ugyanazt az utat, egyedülálló módon. De micsoda öröm volt, amikor újra el lehetett hagyni a Kékgyöly, majd a tüdőklínika intenzív osztályát!

Be lehetett újra menni egy-egy próbára, és egyáltalán: kicsit mozogni lehetett még az élők világában. Így érkezünk el április 26. szombatjához. Buffónak kedve tá-

madt ellátogatni a Margit kert étterembe, kicsit visszatért az étvágya, jóízűen elfogyasztott egy rántott borjúlábat, pedig előtte az is nagy szó volt, ha egy-egy virslit meg-evett. Miután a kedves fiatal primás eljátszotta a „*Beteg vagyok édesanyám, gyógyítsd meg a szívemet*” kezdetű dalt, nem kellett sokat unszolni Buffót se, hogy kézbe vegye egy kicsit a hegedűt. Eljátszott egy-két nótát, csárdást, majd vérbeli muzsikusként észrevéve, hogy az étteremben orosz vendégek is vannak, orosz dallamokat is játszott. De hamar elfáradt. Mégis örömteli volt ez a nap, boldog tréfalkozással ültette át tolokocsiból Dávid az autóba. Még ott zengett a kacagás a levegőben, miközben a legkisebb fiú a tolokocsit a csomagtartóba rakta.

Beülve az autóba azonban látta, hogy nagyon nagy a baj. A gyilkos kór elért egy főeret, megállíthatatlan vérzés indult meg. De mennyi kedves volt ott is! Fialatok, akik aggódva hívták Dáviddal együtt a mentőket, és az utolsó óra, a búcsú ott, az ágynál. Dávid nem tudja miért, rátette kezét az édesapja fejére, és magában azért imádkozott, hogy legyen meg Isten akarata. Maga sem tudja miért, hálat mondott az apja életéért, kimondta azt, hogy ha ennyi volt, azt is teljes szívéből köszöni. Buffó pedig azt suttogetta: „Uram, hallgasd meg a fiam imádságát!” „Imádkozz édesapám, amíg el nem alszol” – mondta Dávid, miközben édesanyjával együtt búcsút vettek, és nem tudták, hogy örökre. Buffó Rigó Sándor elaludt, és mi másnap, egy óra tájban azt a hírt kaptuk, hogy meghalt. De ekkor ébredt fel az örökkévalóságban.

Gyászoló Testvéreim, most hadd térjek rá a szent ige üzenetére. Először hadd idézzem még Ézsaiás könyvének 43. részét: „...*így szól az Úr, a te Teremtőd és a te alkotód...: ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy. Mikor vízen mégy át, én veled vagyok és a folyókon, azok el nem borítanak. Ha tűzben jársz, nem égsz meg, és a láng meg nem perzsel téged, mert én vagyok az Úr, a te Istened...*” (Ézsaiás 43,1-3)

Hibátlan ember volt Buffó Rigó Sándor? Nem. Minden nagysága, szeretetreméltósága mellett gyarló, elveszett, bűnös ember volt. De megváltotta őt az Úr, bűneit magára vette Istennek ama báránya, s ha ő olykor hitetlenkedett is, az Úr hú maradt. A Jó Pásztor utána ment századszor is elveszett bárányának, és szeretetéből életét adta érte.

Ezt is jelenti az elején felolvasott ígének az a kis részlete: „*az Úr vele van*”. Az a kis bibliai töredék a messiás bibliai idők első királyáról és egy addig ismeretlen vidéki pásztorfiúról szól, akiről kezdetben csak annyit ismert a világ, hogy bátor, tette kész, értelmes. Kész megvédeni a nyáját és jól kezeli a hangszert. Különös kor volt az az idő, a Bírak korának hosszú „demokratikus” időszaka után Isten népe a királyság mellett döntött. Saulra, a Ben-

jámin törzséből való jó kiállítás, rokonszenves, jó vezéri képességekkel rendelkező fiatalemberre esett a választás. A kezdeti sikerek után azonban a kezdetben sokra becsült vezető elfordult az Úrtól. Hatalmi mámorában hátat fordított tanácsadóinak, túltette magát az ősi törvényeken, csak a kedvére formált szabályokat követte, a családtagjait és barátait hozta kizárólag helyzetbe. Minden tehetséges fiataalt, aki az országban megmaradt, cselédjévé vagy fegyverhordozójává tette, s aztán, amikor elhallgattak tanácsadói és prófétái, a varázslókat kezdte kérdezni anyagi megfontolásból lepaktált az ellenséggel, és elkezdte üldözni tehetsége riválisait.

Végül mindebbe belebolondult. Üldözéses téveszmék gyötörték. S akkor vetette fel környezetete a mentő gondolatot, hogy keresni kellene valakit, aki a zene gyógyító erejével képes lehetne a démonokat ideig-óráig királytól távol tartani. Így találtak rá Dávidra, aki pengette a húrokat, ha kellett harcolt, mindvégig tisztelettudó maradt az egyre inkább benne is ellenséget látó királlyal szemben, s ha az nem is hitte, soha nem lett volna gyilkosává. Azon a napon is (19,10) Saul asztalánál pengette a hárfát, amikor már a zene is kevés volt, mert a király megpróbálta

a kezében lévő dárdával az őt vigasztaló fiatalembert a falhoz szögezni. Dávidnak külföldre kellett menekülni és bujdosni addig, amíg normális, törvényes viszonyok a nagy vérvesztések és nehezen helyrehozható áldozatok árán mégis helyreállnak.

Testvéreim, bolond világban élünk. Minden különösebb, konkrét támadás nélkül is zaklatott az életünk. Gyógyszereket szedünk, kábítószerhez nyúlunk, az alkohol ad ideig-óráig feloldozást és hamis reményt. Hamis szavak. Ki vigasztal minket, ki tartja távol démonainkat, ha elhallgatnak a húrok? Jézus dicséretet énekelve ment ki tanítványaival azon az éjszakán, melyen elárultatott. Pál és Silás a börtönben énekkel magasztalták az Urat, amikor földrengés lett és megnyíltak a börtön ajtók, és apostol látomása szerint az eljövendő Isten országában is új éneket éneklünk majd az angyalokkal együtt, Mózesnek az Isten emberének szavai alapján.

Drága Buffó! Köszönjük, amit nekünk adtál, köszönjük a vigasztalást, köszönjük a baráti-testvéri feladatot, amivel megterheltél minket, muzsikálj tovább Dáviddal és az angyalokkal. Menj békével az örök hazába, az Atyai ház nagy-nagy asztalához. Isten veled!

Holokauszt 70

Iklódy László beszéde Kisvárdán, a holokauszt megemlékezésen

Tisztelt Megemlékezők!

Minden évben megemlékezünk a holokausztról, zsidó honfitársaink ellen elkövetett népirtásról, annak hatmillió áldozatáról.

Hetven év telt el azóta, hogy zsidó embertársaink ellen megbocsáthatatlan bűnt követtünk el. A 90. zsoltár szerint egy emberöltő 70 vagy 80 esztendő. Akik akkor születtek, ma éppen ennyi idősök, ha közöttünk vannak még. Velük együtt és azokkal, akik még ma sem tették meg bűnbánatot akarunk tartani emberöltőnyi időnk végén, amíg megtehetjük.

Különösen fáj nekünk azok megalázása, meggyilkolása, akiket Kisvárdáról hurcoltak el. Bocsánatkéréssel állunk meg azok emléke előtt, akiket 1938-ban a városba érkező szabad csapatok bántottak, a szombaton zárva tartó üzleteiket kinyitatták vagy feltörve kiszolgálták magukat. Azoktól, akiknek pajeszát megrángatták, s akik templomának lépcsőjére végezték el dolgukat.

Bocsánatkéréssel állunk meg a Katz család emléke előtt, akiknek Potyó becenévre hallgató 12 éves leánygyermekét Auschwitzba érkezésük másnap-

ján megölték. „*Kis Potyó, a repdeső ezüstszárnyú madárka, gyűszűnyi hamuként hullott szét a világmindenségben. Vele édesanyját és legidősebb nővérét Cipit nyelte el az auschwitzi pokol* - írja Vadász Ferenc.

Bocsánatot kérünk a Teichmann családtól, akik összevesztek fiúkkal, Ernővel, mert az cionistaként menekülésre bízta őket, ismervé a rájuk váró eseményeket; akiket kisgyermekükkel kényszerítettek vagonba.

Bocsánatot kérünk a Moskovitz-Molnár családtól, ahol a haláltáborba érkező fiú csak erős testalkatának köszönhetette, hogy a munkaképesek közé sorolták és így szenvedések árán, de túlélte a lágereket. Ő ma itt van közöttünk, így alkalmunk van előtte lehajtott fejjel megállnunk. Édesanyja a tábor felszabadulása előtt halt meg.

Bocsánatot kérünk Weisz-Székely Miklóstól, aki születését, három testvérét, négy unokatestvérét veszítette el az auschwitzi infernóban. Felesége, Éva néni megemlékezéseink hűségese résztvevője kislányként édesanyjával járta meg a koncentrációs táborokat. Néhány éve halt meg Budapesten. Emlékét megőrizzük.

Megemlékezünk Gyöngyi néniről özv. Dienes Sámuelnéról, aki (amíg tehetett) közöttünk volt alkalmainkon. Fia Gábor itt ma is itt van. Legyen áldott édesanyja emléke és Dienes család élete!

Fejet hajtunk a Marmorstein család emléke előtt, akiket Birkenauban öltek meg, egy nappal a tábor felszabadítása előtt. Egy rokonuk 2006-ban, halála előtti évben ezt írta nekünk: „*Önök, kedves lelkész úr szent munkát végeznek, midőn emléknapot tartanak mártírjainkra emlékezve, egy szebb jövő reményében. Gondolatban mi is ott leszünk egy meleg kézszorításra. Áldás és köszönet...*”

2014 februárjában eltávozott közülünk özv. Fekete Mihályné Erzsike néni. Emlékét megőrizzük, családjának együttérzésünket fejezzük ki. Itt van velünk András fia.

Tisztelt Megemlékezők!

Hetven évvel ezelőtt május 29-én és 31-én elindultak a deportáló szerelvények a hármaskúti Schwartz fakeskedő (a mai Horváth Tüzép) udvaráról, hétezer zsi-

dó testvérünkkel. Csak néhány százan térhettek vissza. Előtte, mint máshol is, megfosztották őket jogaiktól, értékeiktől, bejárószemélyzetüktől. Aki nem adta, attól vallas után kínzások közepette elvették. A gettó volt utolsó lakóhelyük szeretett városuk deszkapalánkkal elválasztott részében. Innen indultak a Csillag utcán és a mai Somogyi Rezső (akkori Posta) utcából a vagonok felé. Voltak, akik siratták őket, mások nevettek rajtuk, és kapkodva szaggatták szét dunnájukat, vánkosaikat. „*Nincs bocsánat!*” – mondta valaki egy kisvárdai megemlékezésen.

Mi mégis bocsánatot kérünk. Évről-évre, amikor eljön május vége. Nem hisszük, hogy ezzel kiérdemeljük a megbocsátást. Abban hiszünk, hogy egy nép felett ítélkeztünk és hajtottunk végre ítéletet. Azért tesszük, hogy ne legyen bennünk szeretetlenség, ellenségeskedés, gyűlölet a zsidó nép iránt. Emlékezzünk elpusztított városlakóinkra! Legyen áldott a közöttünk élő zsidó nép és Izrael állama! Kezdődjön egy új emberöltő – másképpen, mint hetven évvel ezelőtt.

HAVI ISTENTISZTELETI REND

Az Európai Unió a 2014-es évet „A család és a munka összehangolása évének” nyilvánította

Az év igéje: „Isten közelsége oly igen jó nékem.” Zsoltárok 73,28a

Egyházi évünk mottója: Alkotásra és közösségre teremtve

2014. JÚNIUS

Június hónap igéje: „A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás.” Galata 5,22-23a

Istentiszteletek		Bibliaórák	
	<i>Igehely</i>	<i>Téma: Galata 3,28 kifejtése</i>	
Június 1. Húsvét után 6. vas. (Exaudi)	<u>Máté 9,35-38</u> 1Péter 4,7-11 Jeremiás 31,31-34	Első hét	„A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm...” 1Kronika 15, 25-29
Június 8. Pünkösdi ünnep	<u>ApCsel 5,27-32</u> János 14,23-31 4 Mózes 11,11-17. 24-25	Második hét	„A Lélek gyümölcse pedig: békesség, türelem, szívesség...” Ruth könyve (válogatott versek)
Június 15. S z e n t h á r o m s á g ünnep	<u>Efézus 1,3-14</u> János 3,1-15 Ézsaiás 6,1-13	Harmadik hét	„A Lélek gyümölcse pedig: szívesség, jóság, hűség...” 1Mózes 18, 1-17
Június 22. Szentháromság után 1. vasárnap	<u>2 Mózes 19,3-8</u> Lukács 16,19-31 1János 4,16b-21	Negyedik hét	„A Lélek gyümölcse pedig: szelídség, önmegtartóztatás...” Eszter 4
Június 29. Szentháromság után 2. vasárnap	<u>Zakariás 1,3-6</u> Lukács 14,15-24 1János 3,13-18		

AJÁNLÓ

FILM

Jó estét, jó szerencsét! (*Good Night, and Good Luck*)
Fekete-fehér, feliratos, amerikai filmdráma, 89 perc, 2005
Rendező: George Clooney

1953-at írunk, dűl a hidegháború, a televíziózás még gyerekcipőben jár.

Edward R. Murrow (David Strathairn), Fred Friendly (George Clooney) producerrel egy hírműsort vezet a CBS-nél. Egyik témájukkal darázs-fészekbe nyúlnak: az amerikai légierő egyik tartalékosát, Milo Radulovichot tárgyalás nélkül bűnösnek nyilvánítják, és eltávolítják a szolgálatból. Murrow, a CBS második emberének, Sig Mickelsonnak (Jeff Daniels) tiltakozása ellenére nyilvánosságra hozza az ügyet, ám ezzel a korszak nagyhatalmú alakjával találja szembe magát, Joseph McCarthy szenátorral, a radikális republikánussal, az Amerika-ellenes tevékenységet vizsgáló bizottság „atyjával”. Murrow sejti, hogy a szenátornak köze lehet Radulovich elbocsátásához, és hogy az eljárás titkosítása a bizonyítékok hiányára utal.

Az adás után Murrowt kommunista szimpatizánsnak bélyegzik, és az ellene felhozott hazugságokkal csapattát is próbálják megfélemlíteni...

KÖNYV

Markus Zusak: A könyvtolvaj

Markus Zusak szülei elbeszéléseiből merített ihletet a könyv történetéhez.

„Miközben hallgattam őket ausztráliai konyhánkban, láttam magam előtt, miként hajtják végig a náci csontvázra soványodott foglyaikat az utcákon, és átéltem, milyen lehetett a légópincében kuporogni München bombázása idején... – meséli az író.

– Akkor még nem fogalmazódott meg bennem, de bizonyára ezeknek a történeteknek a hatására váltam íróvá. Kétségtelen, hogy a II. világháború idején Európa maga volt a földi pokol. Szüleim történeteiből az is kiderült, hogy az emberek még e sötét, gonosz korban is meg tudták találni a szépséget a sok borzalom közepette. Ez az, amiről *A könyvtolvaj* szól: Hitler szavai tönkreteszik és elpusztítják az embereket, ezért egy lányka visszalopja a szavakat, hogy új mondatokat, merőben más, szépséges történeteket rakjon össze belőlük.”
(Markus Zusak)

- KKS

ÉLET ÉS VIDÁMSÁG

Most jött el a mi időnk, a mi rovatunk ideje! Legyen szavainkban élet és vidámság és másokét is így fogadjuk!

Állati tévedések

„Akkor közeledett egy rémszarvas!”



„Jónást bekapta egy techal!”



„Találkozott tepsifülessel!” (Óvodában szülők által előadott jelenetben, már az ünnepi sütés-főzésre gondolva...)



„Azoknak harcias kuttyájuk van!” (harci)



„Annyi van belőle mint a nyűg!” (nyű)



„Száz juhocskám mind egyet legelt.”(együtt)



„Két zacskó kuttyájuk van.” (tacszó)

Iklódyék, Kisvárda

Túrmezei Erzsébet – Pünkösöd után

Pünkösöd előtt – sóvárgás titkos mélye.

Pünkösöd előtt – ígéreték zenéje.

Pünkösöd előtt – esedezés, esengés.

Pünkösöd előtt – halk hajnali derengés.

Pünkösöd előtt – szent vágyak mozdulása.

Pünkösöd előtt – koldusszív tárulása.

Csendesen várni – várni, hinni, kérni!

Aztán – boldog pünkösöd utánba érni!

S pünkösöd után – szent égi erőt-vetten,

pünkösöd után – Lélekkel telítetten.

pünkösöd után – bátor tanúvá lenni,

pünkösöd után – régít kárnak ítélni.

Krisztusnak élni és másoknak élni,

minden mennyei kincset elfogadni,

és pünkösöd után – adni, adni, adni!

RÍMELŐ

Karinthy Frigyes:

Előszó

Nem mondhatom el senkinek,
Elmondom hát mindenkinek

Próbáltam súgni, szájon és fülön,
Mindnyájatoknak, egyenként, külön.

A titkot, ami úgylis egyremegy
S amit nem tudhat más, csak egy meg egy.

A titkot, amiért egykor titokban
Világrajöttem vérben és mocsokban,

A szót, a titkot, a piciny csodát,
Hogy megkeressem azt a másikat
S fülébe súgjam: add tovább.

Nem mondhatom el senkinek,
Elmondom hát mindenkinek.

Mert félig már ki is bukott, tudom
De mindig megrekedt a féluton.

Az egyik forró és piros lett tőle,
Ő is súgni akart: csók lett belőle.

A másik jéggé dermedt, megfagyott,
Elment a sírba, itthagyt.

Nem mondhatom el senkinek,
Elmondom hát mindenkinek.

A harmadik csak rámnézett hitetlen,
Nevetni kezdett és én is nevettem.

Gyermekkoromban elszántam magam,
Hogy szólok istennek, ha van.

De nékem ő égő csipkefenyérben
Meg nem jelent, se borban és kenyérben,

Hiába vártam sóvár-irigyen,
Nem méltatott reá, hogy őt higgyem.

Nem mondhatom el senkinek,
Elmondom hát mindenkinek.

Hogy fájt, mikor csúfoltak és kínoztak
És sokszor jobb lett volna lenni rossznak,

Mert álom a bűn és álom a jószág,
De minden álmnál több a valóság,

Hogy itt vagyok már és még itt vagyok
S tanuskodom a napról, hogy ragyog.

Én isten nem vagyok s nem egy világ,
Se északfény, se áloévirág.

Nem voltam jobb, se rosszabb senkinél,
Mégis a legtöbb: ember, aki él,

Mindenkinek rokona, ismerőse,
Mindenkinek utódja, őse,

Nem mondhatom el senkinek,
Elmondom hát mindenkinek.

Elmondom én, elmondanám,
De béna a kezem s dadog a szám.

Elmondanám, az út hová vezet,
Segítsetek hát, nyujtsatok kezét.

Emeljetek fel, szólni, látni, élni,
Itt lent a porban nem tudok beszélni.

A csörgőt eldobtam és nincs harangom,
Itt lent a porban rossz a hangom.

Egy láb mellemre lépett, eltaposta,
Emeljetek fel a magosba.

Egy szószéket a sok közül kibérlek,
Engedjete fel lépcsőjére, kérlek.

Még nem tudom, mit mondok majd, nem én,
De úgy sejtem, örömhírt hoztam én.

Örömhírt, jó hírt, titkot és szivárványt
Nektek, kiket szerettem,
Állván tátott szemmel, esodára várván.

Amit nem mondhatok el senkinek,
Amit majd elmondok mindenkinek.